

Vilniaus universitetas
Tarptautinis žinių ekonomikos ir žinių vadybos centras

Jurgita Jurkšaitė,
Tarptautinės komunikacijos studijų programos studentė

**EK KOMUNIKACIJOS GENERALINIO DIREKTORATO VEIKLA
ES KOMUNIKACIJOS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIME**
MAGISTRO DARBAS

Vadovė doc. Beata Grebliauskienė

Vilnius, 2007

_____magistro darbas

(magistranto (-ės) vardas, pavardė)

tema

parengtas gynimui.

(data) (vadovo parašas)

Darbas įregistruotas _____ centre

(data) (administratorės parašas)

Magistro darbą ginti leidžiu

(data) (centro direktoriaus parašas)

Recenzentu skiriu

(data) (centro direktoriaus parašas)

Darbą recenzavimui gavau

(data) (recenzento parašas)

Jurkšaitė, Jurgita

Ju 226

EK komunikacijos generalinio direktorato veikla ES komunikacijos strategijos įgyvendinime : magistro darbas / Jurgita Jurkšaitė ; mokslinė vadovė Doc. Beata Grebliauskienė ; Vilniaus universitetas. Tarptautinis žinių ekonomikos ir žinių vadybos centras. – Vilnius, 2007. [54]lap.: lent. – mašinr. – Santr. angl. – Bibliogr. : p. 51-53 (36 pavad.).

UDK 341.17:316.6(4)

Europos Sąjungos komunikacijos strategija, komunikacijos deficitas, piliečių informavimas, Komunikacijos generalinis direktoratas.

Magistro darbo *objektas* – Europos Komisijos komunikacijos generalinio direktorato veikla Europos Sąjungos komunikacijos strategijos kontekste. Darbo *tikslas* – atskleisti Europos Sąjungos komunikacijos strategijos kūrimo esminius bruožus ir įvertinti Europos Komisijos komunikacijos generalinio direktorato veiklą, įgyvendinant šią strategiją. Pagrindiniai darbo uždaviniai – apžvelgti Europos Sąjungos komunikacijos strategijos atsiradimo prielaidas, jos tikslus ir raidą bei pristatyti EK Komunikacijos generalinio direktorato veiklą; atskleisti EK Komunikacijos generalinio direktorato Europos Sąjungos komunikacijos strategijos priemones.

Darbo tikslo siekiama naudojantis aprašomuoju ir lyginamosios analizės *metodais*. Darbe daromos *išvados*, jog siekiant sumažinti komunikacijos deficitą Europos Sąjungoje, reikalinga nuosekli komunikacijos strategija, kurios įgyvendinime išvien dalyvautų Europos Sąjungos institucijos, valstybių narių vyriausybės, vietos valdžia, pilietinės visuomeninės organizacijos ir visos suinteresuotos šalys – pati viena Europos Komisija nėra pajėgi pašalinti atotrūkio tarp Europos Sąjungos ir jos piliečių. EK Komunikacijos generalinio direktorato įgyvendinamos ES komunikacijos strategijos priemonės dalinai prisideda prie ES komunikacijos strategijos tikslų įgyvendinimo, tačiau vien jų neužtenka, norint užtikrinti visapusišką piliečių informavimą, konsultavimąsi su jais bei jų dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose. Įgyvendinant vieną iš esminių Europos Sąjungos komunikacijos strategijos principų „pasiekti kiekvieną pilietį“, turėtų būti sustiprintas Komisijos atstovybių valstybėse narėse, kurios yra Komunikacijos generalinio direktorato dalis, vaidmuo.

Magistro darbas gali būti *naudingas* Europos Sąjungos komunikacijos srities projektų rengėjams, spaudos atstovams, Komisijos atstovybių valstybėse narėse darbuotojams, valstybės tarnautojams, kurių darbas susijęs su Europos reikalais, taip pat Europos Sąjungos programų studentams. Kita vertus, darbas gali būti panaudotas, optimizuojant EK komunikacijos generalinio direktorato veiklą.

TURINYS

TURINYS.....	4
ĮVADAS.....	5
1. EUROPOS SAJUNGOS KOMUNIKACIJOS STRATEGIJOS KŪRIMAS.....	7
1.1 Komunikacijos deficitas.....	7
1.2 Europos Sąjungos komunikacijos strategijos užuomazgos.....	8
1.3 Naujas Komisijos požiūris į komunikaciją	16
1.4 EK komunikacijos generalinis direktoratas	31
2. EK KOMUNIKACIJOS GENERALINIO DIREKTORATO ĮGYVENDINAMOS ES KOMUNIKACIJOS STRATEGIJOS PRIEMONĖS	34
2.1 Europe Direct	34
2.2 Europa tinklalapis	36
2.3 Audiovizualinės priemonės.....	38
2.4 Eurobarometras	42
2.5 Spausdinti leidiniai.....	43
2.6 Komisijos atstovybės valstybėse narėse	44
2.7 Spaudos atstovų tarnyba	46
IŠVADOS.....	49
BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS	51
The Activities of the Directorate General of Communication in the Implementation of the EU Communication Strategy (summary)	54

IVADAS

Komunikacija yra svarbi Europos Sąjungos demokratijos sudėtinė dalis. Europos piliečiai, būdami Europos Sąjungos politikos dalyviais ir jos teikiamos naudos gavėjais, turi teisę gauti išsamią ir nešališką informaciją Europos Sąjungos ir jos veiklos klausimais, kuri būtų pateikiama jiems suprantama kalba ir perduodama lengvai prieinamais kanalais.

Pastarųjų metų Eurobarometro apklausų rezultatai rodo, jog piliečiai yra nepakankamai informuojami apie Europos Sąjungą bei jos institucijas ir jaučiasi neturintys galimybių pareikšti nuomonės priimant sprendimus. Efektyvesnės komunikacijos poreikis pasidarė dar aktualesnis po neigiamų referendumų dėl sutarties dėl Konstitucijos Europai Nyderlanduose ir Prancūzijoje. Konstitucijos atmetimas parodė, kad piliečiai nėra patenkinti esamu Europos Sąjungos valdymu ir turi skirtingą suvokimą dėl Europos Sąjungos būsimos krypties.

Taigi Europos Komisija, siekdama pagerinti Europos Sąjungos įvaizdį piliečių akyse, jų žinias ir susidomėjimą Europos Sąjungos reikalais bei sumažinti egzistuojančią spragą tarp Europos Sąjungos ir jos piliečių, paskelbė komunikaciją vienu iš prioritetinių savo kadencijos tikslų. Buvo pradėtas keisti požiūris į Europos Sąjungos komunikacijos politiką ir pakartotinai pripažinta įsipareigojimo bendrauti su Europos piliečiais svarba.

Europos Sąjungos piliečių nuomonės išklausymas, komunikacija su piliečiais, atskleidžiant vykdomos politikos poveikį kasdieniniam jų gyvenimui ir tikslas pasiekti kiekvieną pilietį – tai esminiai Europos Sąjungos komunikacijos strategijos principai. Ši strategija paremta monologo pakeitimu Europos Sąjungos institucijų ir piliečių dialogu.

Vieną iš pagrindinių funkcijų Europos Sąjungos komunikacijos strategijos gerinimo ir įgyvendinimo procese atlieka Europos Komisijos komunikacijos generalinis direktoratas.

Taigi šio darbo **objektas** – Europos Komisijos komunikacijos generalinio direktorato veikla Europos Sąjungos komunikacijos strategijos kontekste.

Šio darbo **tikslas** – atskleisti Europos Sąjungos komunikacijos strategijos kūrimo esminius bruožus ir įvertinti Europos Komisijos komunikacijos generalinio direktorato veiklą, įgyvendinant šią strategiją.

Šio darbo **uždaviniai**:

- Apžvelgti Europos Sąjungos komunikacijos strategijos atsiradimo prielaidas, jos tikslus ir raidą bei pristatyti EK Komunikacijos generalinio direktorato veiklą;
- Atskleisti EK Komunikacijos generalinio direktorato Europos Sąjungos komunikacijos strategijos priemones.

Tyrimo naujumą apsprendžia tai, kad analizuojant Europos Sąjungos komunikacijos strategiją ir jos įgyvendinimo priemones, yra remiamasi naujausiais Europos Komisijos priimtais dokumentais bei kita medžiaga. Kita vertus, pirmą kartą EK komunikacijos generalinio direktorato veikla apibendrinama ES komunikacijos strategijos kontekste.

Tyrimo šaltiniai. Atliekant tyrimą, svarbiausiais tyrimo šaltiniais laikyti Europos Komisijos priimti komunikatai. Tyrime taip pat plačiai pasinaudota kitais Europos Sąjungos dokumentais, įvairių konferencijų pranešimų medžiaga, taip pat medžiaga, pateikta įvairių Europos viešosios politikos institutų tinklalapiuose, moksliniais straipsniais.

Tyrimo aktualumas siejamas su tikslu pagerinti Europos Sąjungos įvaizdį jos piliečių akyse ir su poreikiu įtraukti piliečius į europinius reikalus, užtikrinant teisę į išsamią informaciją apie Europos Sąjungą ir jos teigiamą įtaką kasdieniniam gyvenimui.

Šiame darbe naudotas aprašomasis ir lyginamosios analizės **metodas**, leidžiantis išryškinti Europos Sąjungos komunikacijos strategijos, orientuotos į piliečius, esminius bruožus ir atskleisti Europos Komisijos komunikacijos generalinio direktorato Europos Sąjungos komunikacijos įgyvendinamo priemones.

Magistro darbas gali būti **naudingas** Europos Sąjungos komunikacijos srities projektų rengėjams, spaudos atstovams, Komisijos atstovybių valstybėse narėse darbuotojams, valstybės tarnautojams, kurių darbas susijęs su Europos reikalais, taip pat Europos Sąjungos programų studentams. Kita vertus, darbas gali būti panaudotas, optimizuojant EK komunikacijos generalinio direktorato veiklą.

1. EUROPOS SAJUNGOS KOMUNIKACIJOS STRATEGIJOS KŪRIMAS

1.1 Komunikacijos deficitas

Europos Sąjunga patiria ne tik demokratijos, bet ir komunikacijos deficitą¹. Dažnai minima demokratijos deficito sąvoka yra glaudžiai susijusi su komunikacijos deficito sąvoka, kuri geriausiai gali būti apibrėžta kaip nepakankami ir neveiksmingi informacijos sklaidos ir skaidrių politikos sprendimų priėmimo procesai Europos Sąjungoje². Pastaraisiais metais Eurobarometro atliktos viešosios nuomonės apklausos rodo, kad didžiąjai daliai Europos Sąjungos piliečių trūksta pagrindinių žinių apie tai, kaip funkcionuoja Europos Sąjunga, kaip priimami sprendimai ir koku būdu jie įtakoja kasdieninį gyvenimą, be to, dauguma apklaustųjų jaučiasi neturintys galimybių pareikšti savo nuomonės.

Daugelį metų Europos Komisija atlieka viešosios nuomonės tendencijų analizę, siekdama įvertinti, ar piliečiai yra pakankamai informuoti apie Europos Sąjungą. Eurobarometro apklausos atliekamos dviem būdais: prašant piliečių įvertinti savo žinias ir tikrinant jų žinias pagal pateiktus konkrečius klausimus. Pirmajam būdui priskiriamų apklausų metu piliečiai turi įvertinti savo žinias, vertinimui naudodami skalę nuo 1 iki 10, kur 1 reiškia „visiškai nieko nežinau“, o 10 – „labai daug žinau“³. 2006 m. pavasario Eurobarometro duomenimis⁴, vidutinis žinių lygis valstybėse narėse buvo 4.5 balo. 17 proc. respondentų mano nieko nežinantys arba beveik nieko nežinantys apie Europos Sąjungą (žinias įvertino balais 1 ir 2), tuo tarpu 28 proc. savo žinias vertina balais nuo 6 iki 8. Didžioji dalis Europos Sąjungos piliečių, t.y. 52 proc. respondentų, apie Europos Sąjungą mano žinantys gana ribotai, vertinimų skalėje nurodydami balus nuo 3 iki 5. Tuo tarpu respondentų paklausus, ar jie turi supratimą apie tai, kaip veikia Europos Sąjunga, teigiamą atsakymą pateikė tik 46 proc. piliečių, neigiamą – taip pat 46 proc., nežinančių buvo 8 proc.⁵. Vertinant piliečių žinias antruoju būdu, piliečiai turi pritarti arba nepritarti pateiktiems teiginiams apie Europos Sąjungą. Pavyzdžiui, 2006 m. pavasario Eurobarometro apklausos metu⁶, tik 50 proc. respondentų atsakė teisingai, jog Europos Sąjungą sudaro ne 15 valstybių narių; tuo tarpu nežinančių buvo 18 proc. respondentų; teiginiui, jog Europos Parlamento nariai yra tiesiogiai renkami Europos Sąjungos piliečių pritarė tik 52 proc. respondentų; 41

¹ KURPAS, S.; MEYER, C.; GIALOGLU, K. After the European Elections, Before the Constitution Referenda. Can the EU Communicate Better? [interaktyvus]

² TIEL, Markus. National Public Spheres and the European Union communication strategy: between Utopianism and Non-utilisation. [interaktyvus]

³ Respondentams apklausos metu užduodamas klausimas: „Prašau pasakyti, ar Jūsų manymu, Jūs labai daug žinote apie Europos Sąjungą, jos politiką ir jos institucijas?“

⁴ Eurobarometras 65. Visuomenės nuomonė Europos Sąjungoje. 2006 m. pavasaris. [interaktyvus]

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

proc. piliečių klaidingai mano, jog didžioji dalis Europos Sąjungos biudžeto yra skiriama administracinėms ir personalo išlaidoms.

Naujausios Eurobarometro apklausos, atliktos 2006 m. rudenį, pirmieji rezultatai⁷ rodo, kad pagrindiniai viešosios nuomonės rodikliai apie Europos Sąjungą sumažėjo. Narystę Europos Sąjungoje vis dar remia 53 proc. Europos Sąjungos piliečių, tai yra 2 proc. mažiau nei 2006 metų pavasarį, tuo tarpu 16 proc. piliečių narystę laiko neigiamu dalyku⁸. Europos Sąjungos įvaizdis, piliečių nuomone, nuolat blogėjo – teigiamai jį įvertino 46 proc. respondentų (rodiklis sumažėjo 4 procentiniais punktais), tikrai 33 proc. piliečių (6 proc. mažiau) mano, kad reikalai Europos Sąjungoje krypta į gerąją pusę. Pasitikėjimo Europos institucijomis lygis išliko stabilus – 48 proc. Europos Sąjungos piliečių pasitiki Europos Komisija ir 52 proc. pasitiki Europos Parlamentu

Taigi kaip matome iš viešosios nuomonės apklausų rezultatų pagrindiniai rodikliai, susiję su informavimu apie Europos Sąjungą ir jos palaikymu, yra pakankamai žemi. Europos Sąjunga, suprasdama, kad komunikacija yra viena iš sudedamųjų demokratijos dalių, deda pastangas ištaisyti susidariusią situaciją ir įvairiais būdais pagerinti piliečių informavimą apie Europos Sąjungą.

1.2 Europos Sąjungos komunikacijos strategijos užuomazgos

Vis didėjantys piliečių lūkesčiai turėti lengvą prieigą prie informacijos, susijusios su Europos reikalais, Europos Sąjungos valdymu ir plėtra, reikalavo modernios, efektyvios ir patikimos informacijos ir komunikacijos politikos. Atsižvelgdama į tai, Europos Komisija laikotarpyje nuo 2001 m. iki 2004 m. priėmė tris komunikatus informacijos ir komunikacijos srityje:

1. 2001 m. birželio 27 d. komunikatas dėl naujos bendradarbiavimo sistemos veikloje, susijusioje su Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika⁹;
2. 2002 m. liepos 2 d. komunikatas dėl Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos¹⁰;
3. 2004 m. balandžio 20 d. Komunikatas dėl Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos įgyvendinimo¹¹.

⁷ Eurobarometras 66. [interaktyvus]

⁸ Respondentams užduodamas klausimas: „Bendrai kalbant, ar jūsų manymu, narystė Europos Sąjungoje (valstybei narei) yra ...? - teigiamas dalykas, - neigiamas dalykas, - nei taip, nei ne.“

⁹ Commission communication on a new framework for cooperation on activities concerning the information and communication policy of the European Union (COM(2001) 354) final

¹⁰ Commission communication on an information and communication strategy for the European Union (COM(2002) 350)

¹¹ Commission communication on implementing the information and communication strategy for the European Union (COM(2004) 196)

Toliau darbe bus analizuojami šie komunikatai, pristatant pagrindinius jų tikslus bei uždavinius, taip pat apžvelgiamos Europos Parlamento rezoliucijos, kuriose išreikšta Europos Parlamento nuomonė dėl Komisijos priimtų komunikatų informacijos ir komunikacijos srityje.

Nauja bendradarbiavimo sistema veikloje, susijusioje su Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos ir jos piliečių atotrūkį, institucijoms, ypačiai Komisijai, Europos Parlamentui ir Tarybai, įsipareigojusioms atvirumo, skaidrumo ir atskaitomybės politikos vykdymui, reikėjo permąstyti ir sustiprinti bendradarbiavimą tarpusavyje ir kartu su valstybėmis narėmis informacijos ir komunikacijos srityse.

Helsinkio Europos Vadovų Taryba 1999 m. gruodžio mėn. pakvietė Europos Parlamentą, Tarybą ir Komisiją sujungti savo pastangas teikiant suderintą bendrą informaciją apie Europos Sąjungą ir optimizuoti resursų naudojimą. Komisija buvo pakviesta „išanalizuoti Europos Sąjungos informacijos politikos klausimą, įskaitant bendradarbiavimo su informacijos centrais, įsikūrusiais valstybėse narėse, ir nacionaliniais informacijos biurais pagerinimą“¹².

Vos tik prasidėjus Proščio Komisijos kadencijai (1999 m.), Europos Parlamentas paprašė Komisijos sukurti informacijos ir komunikacijos strategiją. Nesulaukęs atsakymo, savo prašymą Europos Parlamentas išreiškė 2001 m. kovo 14 d. rezoliucijoje *dėl Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos*¹³. Rezoliucijoje pažymimas menkas visuomenės supratimas apie Europos Sąjungos teikiamas galimybes ir jos vykdomą veiklą, atspindint vis didėjantį skepticizmą dėl tolesnės integracijos. Joje atkreipiamas dėmesys, jog tik nedaugelis Europos Sąjungos piliečių suvokia Europos integracijos indėlį į jų kasdieninį gyvenimą. Rezoliucijoje apgailestaujama, kad trūksta visuomenės debatų apie iššūkius, su kuriais susiduria Europos Sąjunga, taip pat konstatuojama, kad Europos institucijų komunikacijos politika turi būti greitai peržiūrėta ir sureguliuota.

Pirmuoju Komisijos atsaku į Europos Parlamento ir Europos Tarybos prašymus galima laikyti 2001 m. birželio 27 d. priimtą Komisijos komunikatą Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui *dėl naujos bendradarbiavimo sistemos veikloje, susijusioje su Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika*¹⁴.

Komunikato dėl naujos bendradarbiavimo sistemos veikloje, susijusioje su Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika, tikslas buvo nustatyti naujus tarpinstitucinius bendradarbiavimo santykius Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politikos

¹² Helsinki European Council Presidency Conclusions 10 and 11 December 1999. [interaktyvus]

¹³ European Parliament resolution of 14 March 2001 on the information and communication strategy of the EU. OJ C 343, 5.12.2001, p.185;

¹⁴ Commission communication on a new framework for cooperation on activities concerning the information and communication policy of the European Union (COM(2001) 354) final

suformulavimui ir jos įgyvendinimui, pripažįstant institucijų ir valstybių narių atsakomybę. Pažymėtina, kad ši politika, pirmiausia, turi remtis išipareigojimu priartinti piliečius prie Europos Sąjungos. Taigi komunikatu buvo nustatytas bendradarbiavimo organizavimas, informacijos ir komunikacijos veiklos priemonės ir institucijų teikiamos informacijos vertinimo metodai. Prioritetiniais buvo išskirti šie tikslai: tinkamo dialogo su visuomene vystymas, atotrūkio tarp Europos Sąjungos ir visuomenės mažinimas, prieigos prie piliečiams tinkamos informacijos užtikrinimas, naujienų aktualumo palaikymas, Europos, kuri būtų artima piliečiams, jiems pažįstama ir reikšminga, kūrimas. Taigi šis komunikatas nustatė bendradarbiavimo tarp institucijų, valstybių narių (nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygiu) ir pilietinės visuomenės, susitarimus.

Kaip centrinis bendradarbiavimo organas tarp Komisijos ir Europos Parlamento politiniame lygmenyje buvo įkurta Tarpinstitucinė informacijos grupė. Šiai grupei buvo nustatytos dvi pagrindinės funkcijos: prižiūrėti tinkamą bendradarbiavimą tarp institucijų ir, kiekvienais metais peržiūrint progresą, nustatyti bendrąsias ir specifines informacijos veiklas, bendradarbiaujant Komisijai ir Europos Parlamentui. Kita vertus, Taryba nebuvo įtraukta į šios Tarpinstitucinės informacijos grupės veiklą, nors Helsinkio Vadovų Taryba pažymėjo, kad Taryba turėtų prisijungti prie bendrų veiksmų, kuriais dedamos pastangos teikiant bendrą išsamią informaciją apie Europos Sąjungą.

Visos kitos institucijos komunikate buvo pakviestos prisidėti prie Europos Sąjungos informacijos veiklų savo kompetencijos ribose.

Komunikate buvo pabrėžta, jog Komisija sieks sukurti informacijos ir komunikacijos politiką, kuri būtų:

- *Ilgalaikė ir pastovi*: visuomenė turi žinoti, jog faktinė informacija gali būti prieinama bet kuriuo metu; informacija apie Europos Sąjungos reikalus nėra išskirtinė Komisijos privilegija, bet pasidalinta atsakomybė tarp institucijų ir valstybių narių. Komunikacijos politikos tikslas yra sukurti ir perteikti kokybiškas žinias, skirtas tikslinei auditorijai;

- *Decentralizuota*: pripažįstant, jog neįmanoma tiesiogiai bendrauti su bendrine publika, informacijos sklaida turi būti patikėta daugybei operatorių; Komisija ir toliau turi plėtoti bei stiprinti savo veiksmus žurnalistų, žiniasklaidos, privataus sektoriaus, nevyriausybinių organizacijų, pilietinės visuomenės pagalba;

- *Tinkama*: šiandieninėje informacijos gausybėje ypatingai svarbu užtikrinti, kad žinios ir priemonės, kuriomis jos perduodamos, yra tinkamiausios adresuojamai publikai, kad informacija yra lengvai prieinama ir suprantama. Dėl šių priežasčių vykdomi veiksmai turi būti pastoviai stebimi ir atitinkamai atnaujinami.

Komunikate buvo nustatyta, kad Komisijos Spaudos ir komunikacijos generalinis direktoratas yra atsakingas už Komisijos ryšius su žiniasklaida. Ši generalinio direktorato atsakomybė buvo bendra kartu su Komisijos atstovybėmis, įsikūrusiomis valstybėse narėse. Papildomai buvo pabrėžtas

atstovybių vaidmuo teikiant informaciją regioninei ir vietos žiniasklaidai, kuri neturi žurnalistų, kurie specializuotųsi europiniuose reikaluose. Taip pat buvo numatyta, kad Komisijos spaudos atstovai specializuojasi konkrečiose Komisijos veiklos srityse ir ši praktika suformuota būtent dėl to, jog būtų užtikrintas kokybiškos informacijos pateikimas bet kurio generalinio direktorato kompetencijos ribose.

Kalbant apie sektorinę informaciją, atsakomybė teko atskiriems Komisijos generaliniams direktoratams ir tarnyboms. Šių padalinių informacijos skyrių vaidmuo ypatingai svarbus teikiant informaciją bendrinei publikai konkrečiomis tematikomis, pvz. aplinkos, konkurencijos, socialinės politikos, žemės ūkio ir kitais klausimais.

Europos Parlamentas savo 2002 m. kovo 13 d. *rezoliucijoje dėl Komisijos komunikato dėl naujos bendradarbiavimo sistemos veikloje, susijusioje su Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika*¹⁵ pasveikino 2001 m. pradžios institucines permainas Komisijos informacijos ir komunikacijos politikoje, pakvietė Europos Sąjungos institucijas, ypač Komisiją ir Tarybą, sekti Parlamento pavyzdžiu, pripažįstant poreikį koordinuoti visas komunikacijos ir informacijos veiklas. Tarybos ir valstybių narių dalyvavimas bendroje Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politikoje buvo pabrėžtas kaip svarbiausio reikšmingumo, o komunikacijos ir informacijos politika – kaip viena iš Komisijos prerogatyvų.

Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategija

Praėjus vieneriems metams po pirmojo komunikato pasirodymo, 2002 m. liepos 2 d. buvo priimtas Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl *Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos*¹⁶.

Šia strategija buvo siekiama sukurti aiškią ir visapusišką Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politiką. Pagrindinis strategijos **tikslas** buvo pagerinti visuomenės įsitikinimus dėl Europos Sąjungos ir jos institucijų, jų pagrįstumo, gilinant žinias ir bendrą supratimą apie Europos Sąjungos uždavinius, struktūrą ir pasiekimus, ir tuo pačiu užmezgant dialogą su piliečiais. Šis tikslas apėmė Europos viešųjų debatų kokybės gerinimą, visuomenės susiejimą su Europos Sąjungos sprendimų priėmimu, atidesnį visuomenės ir jos rūpesčių išiklausymą bei planingą ir nuoseklų Europos Sąjungos įvaizdžio atkūrimą.

Pažymėtina tai, kad šiam tikslui įgyvendinti strategija rėmėsi dvigubu požiūriu: visų pirma, išugdant Europos Sąjungos gebėjimą formuluoti ir skleisti pranešimus, pritaikytus ir sutelktus į

¹⁵ European Parliament resolution of 13 March 2002 on the Commission communication on a new framework for cooperation on activities concerning the information and communication policy of the European Union. OJ C 47E, 27.2.2003, 400 p.

¹⁶ Commission communication on an information and communication strategy for the European Union (COM(2002) 350)

prioritetinius klausimus, ir, visų antra, sukuriant savanorišką bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, skatinant sinergiją, kuri apimtų jų sugebėjimus ir Europos Sąjungos veiklas.

Reikšminga tai, kad strategija nebuvo siekiama patenkinti visų institucijų poreikių ar perimti jų funkcijas informacijos ir komunikacijos srityje. Visų pirma, strategijos tikslas buvo papildyti jų vaidmenį, bendraujant su visuomene. Joje nebuvo nurodomos visų Komisijos generalinių direktoratų veiklos konkrečiose srityse, už kurias jie atsakingi, vienok, strategija orientavosi į tokių veiklų papildymą, sukuriant bendrumą ir užtikrinant vientisumą.

Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijoje nemažas dėmesys buvo skiriamas demokratinio iššūkio klausimui. Kaip ir atskiros valstybės narės, taip ir Europos Sąjunga, susidūrė su visuomenės bendru nepasitenkinimu politika. Ši atstovavimo krizė europiniame lygmenyje buvo netgi didesnė, kadangi nebuvo aiškaus visuomenės įsitikinimo dėl europinių institucijų pagrįstumo. Strategijoje buvo pripažinta, kad artėjant Europos Sąjungos plėtrai ir svarstymams dėl Europos Sąjungos ateities, yra labai svarbus europinių projektų viešinimas.

Europos Vadovų tarybos 2001 m. Lekenio deklaracijoje dėl Europos Sąjungos ateities buvo pripažinta, jog Europos Sąjunga negalėtų judėti į priekį, neturėdama visuomenės paramos. Šioje deklaracijoje teigiama, kad Europos Sąjungos institucijos turėtų būti labiau priartintos prie savo piliečių¹⁷. Strategijoje buvo pripažinta, kad piliečiai neabejotinai remia plačius Europos Sąjungos siekius, tačiau ne visada mato akivaizdų sąryšį tarp jos iškeltų tikslų ir kasdieninių veiksmų; jie siekia, jog Europos Sąjungos institucijos būtų lankstesnės ir lengviau valdomos ir, svarbiausia, efektyvesnės bei atviresnės¹⁸. Didžioji dalis visuomenės paprasčiausia netgi nesupranta, ką daro Europos Sąjunga: vieni norėtų, jog būtų labiau rūpinamasi jų kasdieniniais reikalais; kiti mano, jog ji per daug kišasi į smulkmeniškus klausimus, kurie priklauso nacionalinės ar regioninės valdžios kompetencijai; tretieji Europos Sąjungos veiksmus vertina kaip grėsmę savo identitetui. Nepaisant to, didžioji dalis visuomenės Europos Sąjungą mato kaip vieningą laisvės, solidarumo ir įvairovės kontinentą. Kita vertus, Lekenio deklaracijoje akcentuojama, demokratiškos ir globaliai išsipareigojusios Europos įvaizdis atitinka piliečių norus¹⁹.

Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijoje kaip pagrindinė priežastis nežinojimui arba supratimo trūkumui, kuris būdingas visuomenės santykiams su Europos Sąjunga, buvo įvardintas europinio proceso sudėtingumas, nemažesne priežastimi laikant Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politikos nebuvimą. Kova su nežinojimu ir apatija buvo iškeltas kaip vienas iš esminių Europos Sąjungos tikslų.

¹⁷ Laeken Declaration on the future of the European Union. Presidency conclusions. European Council meeting in Laeken 14 and 15 December 2001. [interaktyvus]

¹⁸ Commission communication on an information and communication strategy for the European Union (COM(2002) 350)

¹⁹ Laeken Declaration on the future of the European Union. Presidency conclusions. European Council meeting in Laeken 14 and 15 December 2001. [interaktyvus]

Nors Komisijos Spaudos generaliniam direktoratui teko pagrindinis vaidmuo Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos įgyvendinime, šis vaidmuo greičiau turėjo būti suprantamas kaip paslaugos teikėjo ir koordinatoriaus, bendraujant su kitais generaliniais direktoratais ir valstybėmis narėmis, nei visa žinančios ir varomosios jėgos.

Siekdama užtikrinti didesnę Europos Sąjungos veiklą vientisumą, Komisija strategijoje numatė tris prioritetines informacines temas, kurioms ateinančiais metais turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys: Europos Sąjungos plėtra, Europos Sąjungos ateitis ir laisvės, saugumo ir teisingumo sritys. Taigi informacijos ir komunikacijos strategijos kūrimas buvo įvertintas kaip būtina sėkmės sąlyga Europos Sąjungos politikai ir iniciatyvoms. Kita vertus, tai reiškė naujos komunikacijos kultūros atsiradimą.

Apibendrinant strategiją, išskirtini pagrindiniai institucijų ir valstybių narių bendrų pastangų reikalaujantys veiksmai, nurodyti strategijoje:

- Bendro visoms institucijoms nuorodų vadovo sudarymas, kuris nustatytų tam tikras pagrindines vertybes, būdingas Europos Sąjungai, ir būtų naudojamas rengiant pranešimus pagrindiniais klausimais;
- Nuolatiniai pokyčiai kiekvienos institucijos kultūroje, taip pat iš dalies ir valstybėse narėse;
- Partnerystė su kiekviena valstybe nare turi būti paremta nauju požiūriu, kuris neturėtų būti apsunkintas sudėtingomis ir griežtomis procedūromis, platinant bendrą informaciją arba reguliariai kontaktuojant su nacionaliniais informacijos centrais.

Pažymėtina, kad Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategija buvo parengta, remiantis indėliais, kurie buvo gauti debatų metu po iniciatyvinio Komisijos komunikato dėl naujos bendradarbiavimo sistemos veikloje, susijusioje su Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika.

Išanalizavus strategiją, galima teigti, kad šios strategijos atsiradimas reiškė ne vien tik būtinybę pradėti kontroliuoti Europos Sąjungos įvaizdį, bet ir Europos Sąjungos ir jos institucijų radikalių pokyčių informacijos ir komunikacijos politikoje vykdymą. Kita vertus, pagal strategijoje numatytus tikslus, jos įgyvendinimo sėkmė žymiu mastu priklauso nuo bendradarbiavimo su šalimis narėmis: be aktyvios nacionalinės ir regioninės valdžios paramos europinės institucijos nesugebėtų suprantamai perteikti pranešimų ir užmegzti ryšį su visuomene. Taigi šis procesas, paremtas kiekvieno partnerio bendra atsakomybe, reikalavo tam tikro politinio įsipareigojimo aukščiausiu lygiu iš institucijų ir iš valstybių narių.

Europos Parlamentas savo 2003 m. balandžio 10 d. *rezoliucijoje dėl Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos*²⁰, pripažino, kad Europos Sąjungos informacijos politika yra esminis europinės integracijos projekto aspektas ir kad institucijos, ypač Komisija, Parlamentas, Taryba ir Regionų komitetas, turi padidinti bendradarbiavimą, norėdamos veikti prieš abejingumą ir neišmanymą apie Europos Sąjungą ir paskatinti supratimą apie europinį integracijos projektą, kuris yra paremtas sanglauda, solidarumu, pliuralizmu ir pagarba kultūrų įvairovei. Rezoliucijoje teigiama, kad dalyvavimas rinkimuose yra pagrindinis pilietybės teisės įrodymas ir tiesioginis piliečių nuomonės išreiškimas, bet pažymima, kad dalyvavimas rinkimuose į Europos Parlamentą nukrito žemiau nei 50 proc. 1999 metais, todėl aiški informacijos politika paskatintų Europos piliečių susidomėjimą Europos Sąjunga ir jį išlaikytų tolimesnėje perspektyvoje. Tuo tikslu Europos Parlamentas pakvietė visas europines institucijas, valstybes nares ir šalis kandidatės surengti rinkimų į Europos Parlamento rinkimus 2004 m. birželio 14 d. informacijos kampaniją, kuri būtų svarbi demokratijos įteisinimo Europos integracijos procese pakopa. Rezoliucijoje buvo pažymėta, jog Europos Sąjunga turi išlaikyti visišką atsakomybę už informacijos ir komunikacijos veiklas ir kad Komisijoje reikalingas geresnis koordinavimas tarp Spaudos generalinio direktorato ir kitų generalinių direktoratų. Taip pat buvo akcentuota, kad informacijos ir komunikacijos strategijos pagrindinis tikslas yra suteikti Europos piliečiams informaciją apie esminius dalykus, tiksliau bendrą užsienio ir saugumo politiką, bendrą saugumo ir gynybos politiką, Europos Sąjungos plėtrą ir sutarčių reformas, taip pat informaciją, susijusią su laisvės, saugumo ir teisingumo sritimis, bei moterų vaidmeniu visuomenėje.

Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos įgyvendinimas

2004 m. balandžio 20 d. buvo priimtas Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui *dėl Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos įgyvendinimo*²¹. Komunikate buvo pabrėžta, kad Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategija tik tuomet pasieks tikslą, jei ji bus priimta aukščiausiu politiniu lygmeniu ir paremta institucijų politikos prioritetais. Europos Sąjungos plėtra tikrai padidino bendradarbiavimo ir decentralizacijos svarbą, kuria iš esmės ir buvo paremta ši strategija. Komunikate pažymėta, kad Taryba nuo 2002 m. dalyvavo tarpinstituciniame bendradarbiavime, vystant informacijos ir komunikacijos strategiją, ypač Tarpinstitucinėje informacijos grupėje, kuriai ji bendrai pirmininkavo kartu su Komisija ir Europos Parlamentu. Komunikate teigiama, kad šios grupės statutas, vaidmuo ir misija turės būti peržiūrėti, siekiant

²⁰ European Parliament resolution of 10 April 2003 on an information and communication strategy for the European Union. OJ C 64 E, 12.3.2004, 591 p.

²¹ Commission communication on implementing the information and communication strategy for the European Union (COM(2004) 196)

didesnio politinio reikšmingumo kiekvienai sudedamajai grupės daliai, o jos sprendimų įgyvendinimas taip pat turės būti pagerintas. Komunikate buvo numatyta strategiją taikyti visose 25-iose narėse nuo 2005 metų, jos tikslus įgyvendinant naujame kontekste ryšium su Europos Sąjungos plėtra.

2005 m. gegužės 12 d. Europos Parlamento rezoliucijoje dėl Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos įgyvendinimo²² pabrėžiama, kad pagrindinis informacijos ir komunikacijos strategijos tikslas turi būti nuolat ir tinkamai informuoti Sąjungos piliečius apie Sąjungos institucijų veiklą siekiant turtinti piliečių žinias, skatinti domėtis bei dalyvauti tvarkant Sąjungos reikalus ir taip priartinti juos prie Sąjungos. Rezoliucijoje institucijos raginamos išnagrinėti galimybę įkurti žemesnio lygmens koordinacinę grupę, kurios pagrindinis uždavinys būtų koordinuoti konkrečias priemones, skirtas Tarpinstitucinės informacijos grupės nustatytoms rekomendacijoms įgyvendinti. Taip pat siūloma įkurti konsultacinę tarnybą, susidedančią iš Europos institucijų ir valstybių narių atstovų bei komunikacijos specialistų, kuri patartų, kaip tinkamai įgyvendinti informacijos ir komunikacijos politiką. Atskirame pranešimo skyriuje „Europos Konstitucija“ pabrėžiama, kad informavimo ir aiškinimo apie Konstituciją kampanija artimiausiu metu turėtų tapti Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos strategijos prioritetu. Taigi Europos Parlamento nuomone, informacijos ir komunikacijos strategija nebus veiksminga tol, kol nepajėgs visuomenei perduoti, kas tai yra tikroji Europos Sąjungos „dvasia“ ir ką ji reiškia; kol nebus suvokta, jog ne piliečiai turėtų ieškoti informacijos, o informacija turėtų pati ieškoti piliečių; kol nebus pagerintas bendradarbiavimas tarp Europos Parlamento ir Komisijos; kol valstybės narės ir nacionaliniai parlamentai nenuspręs aktyviai dirbti kartu su Europos institucijomis; kol nebus atrenkami konkretūs veiksmai, skirti kiekvienai tikslinei auditorijai; kol nebus tikima naujų priemonių naudingumu; kol nebus galimybės naudotis kitomis Bendrijų programomis ir kol žinios apie Europos Sąjungą ir jos institucijas nebus įtrauktos į valstybių narių mokyklų programas.

Apibendrinant galima teigti, kad Komisija, priimdama komunikatus informacijos ir komunikacijos srityje, pripažino, jog informacijos ir komunikacijos politika yra būtina, norint priartinti piliečius prie Europos Sąjungos ir jos institucijų. Pagrindinis šių komunikatų tikslas, pirmiausia, buvo sustiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą tarp Europos Parlamento, Tarybos, Komisijos ir valstybių narių. Komunikatais taip pat buvo nustatyti keli esminiai uždaviniai: bendras piliečių interesais grindžiamas požiūris į pranešimus; daugiametis planavimas; geriausios patirties ir priimtų priemonių vertinimo gerinimo pavyzdžių kaupimas²³. Svarbiausia, jog komunikatuose buvo akcentuojama efektyvios informacijos ir komunikacijos strategijos svarba, kurios siekis, pirmiausia, yra sumažinti piliečių nesupratimą ir abejingumą Europos Sąjungai.

²² OL C 92 E, 2006 4 20, p. 403.

²³ Bendrasis pranešimas apie Europos Sąjungos veiklą (2005 m.). [interaktyvus]

Nors priimtus Komisijos komunikatus 2001-2004 metais galime vertinti kaip teigiamą poslinkį Europos Sąjungos komunikacijos ir informacijos srityje strateginiame lygmenyje, tačiau jų įgyvendinimas ir tąsa turėjo keletą trūkumų:

- Komunikacijos veiklų fragmentacija dėl nepakankamo koordinavimo ir planavimo ir to pasėkoje prarastas efektyvumas;
- Politinius prioritetus atspindintys pranešimai, kurie nebuvo susiję su piliečių interesais, poreikiais ir susirūpinimu: įvairios kampanijos koncentruojamos į politinį elitą ir žiniasklaidą, tuo būdu nesugebant suprantamai ir aiškiai atskleisti kasdieniniam gyvenimui teikiamos naudos ir svarbos;
- Nepakankamas įgyvendinimas: priimtose strategijose buvo labiau sutelktos į finansines programas negu į dialogą ir iniciatyvią komunikaciją.

1.3 Naujas Komisijos požiūris į komunikaciją

Komunikacija yra daugiau nei informacija: ji užmezga sąryšį ir iniciuoja dialogą su Europos piliečiais, ji idėmiai klausosi ir sujungia su žmonėmis. Tai nėra neturintis vertės uždavinys, tai esminė politinio proceso dalis²⁴.

2004 m. pradėjusi eiti kadenciją nauja Europos Komisija, vadovaujama Žozė Manuelio Barozo, komunikaciją paskelbė vienu iš prioritetinių savo kadencijos tikslų. Matant vis didėjantį viešosios nuomonės ir Europos idėjos atotrūkį, buvo pradėtas keisti požiūris į komunikaciją ir jos priemones, pabrėžiant komunikacijos su piliečiais ir jų nuomonės išlausymo svarbą. Dialogo su Europos piliečiais užmezgimas buvo suvokiamas kaip svarbiausias politinio proceso aspektas²⁵.

Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų planas

Siekdama pagerinti komunikacijos strategiją, Europos Komisija 2005 m. liepos 20 d. patvirtino naują *Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų planą*²⁶.

Naujai paskirta Europos Komisijos Pirmininko pavaduotoja, atsakinga už institucinius ryšius ir komunikacijos strategiją, Margot Wallström taip komentavo Komisijos sprendimą: „Šiame veiksmų plane labai konkrečiai ir pragmatiškai numatytas politinis prioritetas įsitraukti į dialogą su visos Europos Sąjungos piliečiais. Šiandien mes priėmėme sprendimą dėl darbo metodo, kuriuo visuose padaliniuose bus diegiamas šiuolaikinis požiūris į komunikaciją. Jis labai svarbus, jei mes

²⁴ Action Plan to Improve Communicating Europe by the European Commission SEC(2005)0985

²⁵ Bendrasis pranešimas apie Europos Sąjungos veiklą (2005 m.) [interaktyvus]

²⁶ Action Plan to Improve Communicating Europe by the European Commission SEC(2005)0985

rimtai ketiname daugiau bendrauti, konsultuotis ir diskutuoti apie Europos Sąjungos vaidmenį. Tačiau, be abejo, vien Komisijos mandato neužteks šiam uždaviniui įgyvendinti. Plano įgyvendinimo sėkmė labiausiai priklauso nuo bendradarbiavimo su kitais pagrindiniais politikos veikėjais pačioje Europos Sąjungoje. Kaip tai padaryti, – mes pasiūlysiame vėliau šiais metais pasirodysiančioje Baltojoje knygoje²⁷.

Taigi komunikacija, tapusi vienu iš strateginių šios Komisijos tikslų, taip pat buvo pripažinta ir kaip atskira politikos sritis. Europos Komisija šiame kontekste, pirmiausia, nusprendė priimti vidinį veiksmų planą su konkrečiomis priemonėmis, o po to pasiūlyti Baltąją knygą, siekiant nustatyti komunikacijos politikos viziją ir vidutinės ir ilgalaikės trukmės iniciatyvas, kurių turėtų būti imamasi, siekiant paskatinti visas suinteresuotas šalis bendradarbiauti su kitomis institucijomis ir veikėjais.

Pagrindinis Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų plano tikslas yra užtikrinti efektyvesnę komunikaciją apie Europą, tuo tikslu Komisijos darbą organizuojant efektyviau ir geriau išnaudojant žmogiškuosius ir finansinius resursus, komunikacijos priemones ir paslaugas. Veiksmų plane akcentuojama, kad dirbdami ir planuodami kartu, Komisijos padaliniai pagerins savo institucijos, o kartu ir visos Europos Sąjungos, komunikaciją ir įvaidį.

Veiksmų plane yra nurodyti trys strateginiai principai, kuriais jis remiasi, siekiant užsitarnauti žmonių susidomėjimą ir pasitikėjimą:

- **Klausyti:** komunikacija yra dialogas, ji nėra vienkryptė. Tai nėra vien tik Europos Sąjungos institucijų informacijos sklaida piliečiams, bet ir piliečių nuomonės išklausymas ir atsižvelgimas į ją. Europos piliečiai nori, kad jų balsas būtų išgirstas ir jų demokratinis vaidmuo turėtų tiesioginį poveikį Europos Sąjungos politikos rengimui ir formulavimui.

- **Komunikuoti:** piliečiams turi būti paaiškinta, kaip Europos Sąjungos politika ir veiksmai veikia kasdienį jų gyvenimą ir kokią pridėtinę vertę ji sukuria.

- **Pasiekti kiekvieną pilietį:** gerai komunikacijai būtinas puikus vietinių auditorijų supratimas. Kiekvienoje valstybėje narėje reikia skleisti konkrečiai auditorijai pritaikytą informaciją ir ją pateikti suprantama kalba tomis priemonėmis, kurioms ta auditorija teikia pirmenybę.

Veiksmų plano priede išskiriama 50 konkrečių veiksmų, suskirstytų į septynis skyrius. Siūlomi veiksmai skiriasi savo pobūdžiu, kai kurie iš jų yra trumpalaikiai, kiti – vidutinės ir ilgalaikės trukmės periodo. Kai kurie iš jų buvo pradėti įgyvendinti jau nuo 2005 m. rugsėjo mėn., kai tuo tarpu kiti dar tik bus pradėti įgyvendinti. Nemažai veiksmų yra priklausomi nuo ženklių permainų Komisijos kultūroje ir nuo darbo metodų, todėl tikėtini rezultatai galimi tik po tam tikrų pokyčių. Iš esmės šio

²⁷ Klausyti, bendrauti, kreiptis į kiekvieną – naujas Komisijos požiūris į dialogą ir bendravimą su Europos piliečiais. [interaktyvus]

veiksmų plano sėkmė priklauso nuo pakankamų finansinių ir žmogiškųjų išteklių, skirtų jo įgyvendinimui.

Žemiau pateikiama visi septyni Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų plano tikslai, pagal kuriuos išskirti 50 veiksmų:

1. Politinis įsipareigojimas (didesnis komisarų įtraukimas, komisarų grupės komunikacijai ir programavimui įkūrimas);

2. Komisijos generaliniai direktoratai ir tarnybos (bendro veido pristatymas, didesnis skaidrumas ir dialogas, komunikacijos integracija į politikos formulavimą, darbuotojų profesionalumo kėlimas);

3. Naujas Komunikacijos generalinio direktorato vaidmuo (komunikacijos planavimas ir koordinavimas, tyrimai ir grįžtamasis ryšys, komunikacijos įtakos vertinimas);

4. Spaudos atstovų tarnyba;

5. Kiekvieno piliečio įtraukimas: atstovybės (išklaušymas ir atsiskaitymas, bendravimas, atstovybių veiklos gerinimas);

6. Geresnis priemonių panaudojimas (audiovizualinės paslaugos, internetas, leidiniai, piliečių kontaktiniai centrai ir informacinės transliacijos, svečių grupės, bendradarbiavimas su žurnalistais, renginiai);

7. Priemonių pritaikymas prie tikslų.

Veiksmų plane išskirti šie prioritetiniai veiksmai:

– Komunikacijos prioritetų nustatymas, ties kuriais bus sukoncestruotas dėmesys ir skiriamos didžiausios pastangos ir resursai;

– Veiksmų koordinavimas Komisijoje generalinių direktoratų komunikacijos skyrių tinklo pagalba, siekiant maksimizuoti pastangas ir geriau panaudoti komunikacijos priemones;

– ES institucijų tarnautojų apmokymas ir bendravimo įgūdžių gerinimas, įdarbinant viešųjų ryšių specialistus;

– Geresnis panaudojimas tų komunikacijos priemonių, kurioms žmonės teikia pirmenybę, jiems suprantama kalba, ypač interneto bei garso ir vaizdo paslaugų srityje;

– Europos Sąjungos politikos teikiamos praktinės naudos apibūdinimas, įtraukiant į pagrindinius Komisijos pasiūlymus paprasta kalba parašytas santraukas.

Europos Komisija ir ypačingai jos nariai įsipareigojo dalyvauti diegiant naują požiūrį į komunikaciją. Europos Komisijos norą pasiekti gerus rezultatus šioje sferoje pabrėžė ir Europos Komisijos Pirmininko pavaduotojos, atsakingos už institucinius ryšius ir komunikacijos strategiją, paskyrimas.

Planas D – demokratija, dialogas ir diskusijos

Prie pastaruoju metu išplitusių diskusijų apie Europos ateitį atsiradimo prisidėjo patys europiečiai, o Europos Sąjunga siekė tam suteikti struktūrą ir kryptį. 2001 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba priėmė Lekenio deklaraciją dėl Europos ateities, įpareigodama Europos Sąjungą tapti demokratiškesne, skaidresne ir veiksmingesne²⁸. Šioje deklaracijoje buvo numatyta galimybė priimti Konstituciją Europai bei įsteigti Konventą, vienijantį Europos valstybių ir parlamentų bei Europos Sąjungos institucijų atstovus, taip pat buvo sutarta dėl Konstitucijos Europai sutarties projekto, kurio pagrindu buvo parengtas 2004 m. spalio mėn. priimtas tekstas, kurį Romoje pasirašė visų Europos Sąjungos valstybių narių valstybių ir vyriausybių vadovai.

2005 metų pavasarį Prancūzijos ir Nyderlandų piliečiai atmetė Konstituciją, kai tuo tarpu dešimtyje valstybių narių Konstitucijai jau buvo pritarta. Kaip parodė specialiųjų Eurobarometro apklausų rezultatai, neigiamo balsavimo priežastys buvo įvairios, tačiau esminis veiksnys, paskatinęs šių šalių rinkėjus balsuoti „prieš“, buvo susirūpinimas dėl šalies ekonominės ir socialinės padėties. Nyderlanduose neigiamai balsavę piliečiai dažniausiai nepakankamai suvokė realų Konstitucijos poveikį ir svarbą, baiminosi prarasti suverenumą²⁹. Nemaža dalis piliečių skundėsi informacijos stoka – Prancūzijoje 49 proc. nebalsavusių rinkėjų nurodė, kad referendume jie nedalyvavo dėl informacijos apie Europos Konstituciją nepakankamumo³⁰, 49 proc. Nyderlandų piliečių nurodė tą pačią priežastį. Nepaisant neigiamo balsavimo, Prancūzijoje narystę Europos Sąjungoje palaiko 88 proc. piliečių (net 83 proc. referendume neigiamai balsavusių piliečių laikosi teigiamo požiūrio narystės klausimu), Nyderlanduose 82 proc. piliečių mano, kad narystė Europos Sąjungoje yra teigiamas dalykas.

Po neigiamų referendumų dėl sutarties dėl Konstitucijos Europai rezultatų 2005 m. birželio 18 d. Europos Vadovų Taryba paskelbė deklaraciją dėl sutarties dėl Konstitucijos Europai ratifikavimo³¹, kurioje valstybių ir vyriausybių vadovai paragino pradėti „svarstymo laikotarpį“, kurio tikslas – paskatinti plataus masto diskusijas kiekvienoje šalyje dėl Europos Sąjungos ateities, įtraukiant piliečius, pilietinę visuomenę, socialinius partnerius, nacionalinius parlamentus ir politines partijas. Deklaracijoje taip pat nurodoma, kad turėtų „prisidėti ir Europos institucijos; šiuo požiūriu ypatingas vaidmuo tenka Komisijai³²“.

Kaip atsakas į valstybių ir vyriausybių vadovų prašymą, 2005 metų spalio 13 d. buvo priimtas Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų

²⁸ Laeken Declaration on the future of the European Union. Presidency conclusions. European Council meeting in Laeken 14 and 15 December 2001. [interaktyvus]

²⁹ The European Constitution: post-referendum in Netherlands. Flash Eurobarometer 172. [interaktyvus]

³⁰ The European Constitution: post-referendum in France. Flash Eurobarometer 171. [interaktyvus]

³¹ Europos Sąjungos valstybių narių valstybių ir vyriausybių vadovų deklaracija dėl sutarties dėl konstitucijos Europai ratifikavimo (2005 m. birželio 16-17 d. Europos Vadovų Taryba). [interaktyvus]

³² Ibid

komitetui ir Regionų komitetui „Komisijos indėlis svarstymo laikotarpiu ir jam pasibaigus: D planas (demokratija, dialogas ir diskusijos)“³³.

Europos Komisijai pradėjus vykdyti šį planą, už institucinius santykius ir komunikacijos strategiją atsakinga Komisijos pirmininko pavaduotoja Margot Wallström sakė: „D planas – tai diskusijos, dialogas ir klausymas. Tai priemonė politinėmis idėjomis skatinti pokyčius. Dėl globalizacijos sukeltų sunkumų žmonės kelia sudėtingus klausimus dėl darbo vietų garantijų ir pensijų, dėl migracijos ir gyvenimo lygio. Norėdama nugalėti šiuos sunkumus, Europa privalo atsinaujinti. D planu siekiama Sąjungoje sustiprinti demokratiją, skatinti plataus masto viešus svarstymus ir pasiekti naują bendrą sutarimą dėl Europos Sąjungos būsimos krypties. Įgyvendinti šį procesą turi valstybės narės. Šiandien kreipiuosi į vyriausybes, prašydama pasinaudoti šia galimybe, pradėti diskusijas ir duoti postūmį pokyčiams Europoje“³⁴.

Atkreiptinas dėmesys, kad D planas nėra Konstitucijos gelbėjimo operacija ir nebuvo sukurtas gyvuoti tik svarstymo periodu: D planas yra ilgalaikės demokratinio reformos proceso atskaitos taškas. Politinė D plano esmė – padaryti Europos Sąjungos politiką labiau suprantama ir aktuali, siekti piliečių suinteresuotumo ją įgyvendinti, taip pat paversti Europos Sąjungos institucijas atskaitingomis ir patikimomis tiems, kurių interesams jos tarnauja. Tai ypatingai svarbu, nes Europos institucijos yra laikomos nutolusiomis nuo piliečių ir biurokatiškomis, o taip pat kaltinamos dėl nepopuliarių sprendimų. Piliečiai turi jausti, jog priklausymas Europos Sąjungai suteikia pridėtinės vertės ir jie gali įtakoti priimamus sprendimus. Komisija, atsižvelgdama į mažėjančią pasitikėjimą politinėmis sistemomis, laikosi nuomonės, kad ypatingai svarbu užtikrinti, kad piliečiai pasitikėtų atstovaujamąją demokratiją ir dalyvautų jos procesuose. Taigi vienas iš pagrindinių svarstymo laikotarpių tikslų, kaip teigiama plane D, turėtų būti tikslesnio informavimo apie Europos Sąjungos veiksmus skatinimas.

Diskusijų skatinimas

Nacionalinės diskusijos yra D plano esmė. Visa atsakomybė už nacionalinių diskusijų rengimą šalies regionų ir vietos lygmeniu tenka valstybėms narėms, kai tuo tarpu Europos Komisijos vaidmuo – skatinti šį procesą. Komisija šiuo planu tarsi suteikė impulsą diskusijų skatinimui, tuo pačiu siūlydama bendrą metodą ir struktūrinį procesą. Komisija suvokė, jog kiekviena diskusija turi individualius nacionalinius ypatumus, tačiau bet kokių atveju nacionalinės diskusijos turėtų sutelkti piliečių dėmesį į Europos ateities klausimą, nagrinėjant jų lūkesčius ir svarstant Bendrijos veiksmų pridėtinę vertę ir konkrečią naudą, kaip teigiama plane D.

Siekdama pateikti bendrą sistemą, Komisija pasiūlė šias temas diskusijoms:

- Europos ekonominė ir socialinė plėtra;
- Nuomonė apie Europos Sąjungą ir jos uždavinius;

³³ KOM(2005) 494 galutinis

³⁴ Europos Komisija pradeda vykdyti D planą –demokratija, dialogas ir diskusijos [interaktyvus]

- Europos sienos ir Europos vaidmuo pasaulyje.

Plane D pabrėžiama, jog diskusijos turėtų būti dvipusis procesas: piliečių informavimas apie Europos svarbą pateikiant konkrečius pasiekimus ir projektus ir išsiklausymas į žmonių lūkesčius apie tai, kas turėtų būti nuveikta ateityje.

Grįžtamoji informacija

Europos Komisijai, vadovaujantis planu D, teko uždavinys susisteminti grįžtamosios informacijos procesą. Pasibaigus svarstymo periodui, turėtų būti atsižvelgta į diskusijų rezultatus. Taigi svarbu, jog diskusijos valstybėse narėse būtų organizuojamos taip, jog būtų užtikrinta, kad grįžtamoji informacija turėtų tiesioginį poveikį Europos Sąjungos darbotvarkei.

Iniciatyvų skatinimas

Plane D yra nurodyta 13 konkrečių europinio lygio iniciatyvų, kurių pagalba turėtų būti paskatintos platesnio masto diskusijos ir piliečių dalyvavimas bei sukurtas dialogas dėl Europos politikos kryptių. Taigi Komisijos tikslas šiame procese – Europos klausimo iškėlimas į visuomenės savimonės centrą, raginant tai padaryti vyriausybes, politines partijas ir nuomonių formuotojus.

Plane D buvo numatyti šie veiksmai:

Platesnių visuomenės diskusijų skatinimas

- Komisijos narių vizitai į valstybes nares, tokiu būdu palaikant didesnę kontaktą su piliečiais;
- Aktyvesnis Komisijos narių dalyvavimas nacionalinių parlamentų veikloje;
- Komisijos atstovybių, kurios yra Komisijos nacionalinis veidas, vaidmens ir žinomumo stiprinimas;
- Decentralizuoto Europos Sąjungos vietos informacijos perdavimo stočių tinklo įkūrimas (Europe Direct), leidžiančio suteikti piliečiams informaciją apie Europos Sąjungą ir jos vykdomas veiklas;

- Europos apskritojo stalo demokratijai surengimas;
- Europos geros valios ambasadorių tinklo Europos diskusijų įvaizdžiui gerinti sukūrimas;

Piliečių dalyvavimo demokratijos procese skatinimas

- Konsultavimosi dėl politikos iniciatyvų gerinimas ir skatinimas;
- Paramos piliečių projektams atnaujinimas;
- Padidinto skaidrumo visais lygmenimis Europos institucijose idėjos palaikymas;
- Didesnis rinkėjų dalyvavimas Europos rinkimuose ir nacionaliniuose referendumuose Europos klausimais;

Priemonės dialogui pradėti

- Eurobarometro apklausa dėl Europos ateities;

- Interneto, kaip interaktyvaus bendravimo priemonės, palengvinančios diskusiją, naudojimas;
- Tikslinių grupių pasitelkimas atviros politikos formavimo procese, ypatingą dėmesį kreipiant į jaunimą.

Taigi šis planas nurodė gaires valstybėms narėms, kurios buvo skatinamos organizuoti nacionalines plataus masto diskusijas Europos ateities klausimais, įsiklausant į piliečius, siekiant atsakyti į jų susirūpinimą keliančius klausimus ir rasti sprendimus, jei jų lūkesčiai nepasiteisino. Šių siūlomų priemonių pridėtinė vertė yra užtikrinti, kad surengtų diskusijų rezultatai tiesiogiai įtakotų Europos Sąjungos politinę darbotvarkę. Komisijos užduotis – sugebėti daryti išvadas iš susistemintų nacionalinių diskusijų kiekvienoje šalyje. Plane D nurodyta, kad visa veikla turėtų būti vykdoma visu Komisijos kadencijos laikotarpiu (2005-2009 m.) ir jam pasibaigus. Pažymėtina, kad plano D tikslai įeina į bendrus Komisijos tikslus ir Komunikacijos generalinio direktorato veiklos tikslus, ir planas D įgyvendinamas kartu su 2005 m. liepos 20 d. Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų planu.

Įgyvendindama planą D, Komisija 2006 m. kovo 27 d. pradėjo interneto diskusijų forumą dėl Europos ateities. Komentuodama forumo sėkmę, už institucijų ryšius ir komunikacijos strategiją atsakinga Komisijos pirmininko pavaduotoja Margot Wallström teigė: „Žmonės domina ir vilioja galimybė išsakyti savo nuomonę apie Europą. Diskutuojant apie Europos ateitį nėra nesvarbių klausimų arba problemų. Norėtusi, kad forume vykstančiose diskusijose dalyvautų daugiau moterų. Šios virtualios diskusijos sėkmė įrodo, kad privalome ne tik plėtoti tinkamas politikos sritis ir gerinti institucijų veiklą, bet ir suteikti europiečiams daugiau galimybių susitikti ir diskutuoti³⁵“. Europos Sąjungos valstybių piliečiai šiame forume gali dalyvauti diskusijose trimis plane D nurodytomis temomis: Europos ekonominis ir socialinis vystymasis, požiūris į Europą ir jos uždavinius, Europos ribos ir jos vaidmuo pasaulyje. Komisijos duomenimis³⁶, per mėnesį šioje svetainėje apsilanko 200 000 lankytojų. Į išsakytas nuomones yra atsižvelgiama atliekant tyrimus, susijusius su pamąstymais apie Europos ateitį.

Pirmoji Komisijos įgyvendintų D plano veiksmų ataskaita, kaip ir buvo numatyta pačiame D plane, buvo pateikta 2006 m. gegužės 10 d. Komisijos komunikate Europos Vadovų Tarybai „Svarstymo laikotarpis ir D planas“³⁷. Joje pateikiamas nuo 2005 m. spalio mėn. iki 2006 m. balandžio mėn. vykusių diskusijų apibendrinimas, ypatingą dėmesį skiriant iš D plano pasimokytiems aspektams, taip pat pristatyti duomenys iš specialios Eurobarometro apžvalgos apie Europos ateitį. Ataskaitoje teigiama, jog „D planas yra ilgalaikis įsipareigojimas naudoti naujus metodus bendraujant su piliečiais.

³⁵ Diskutuokime apie Europą! Interneto forume, kuriame diskutuojama apie Europos ateitį, apsilankyta milijoną kartą [interaktyvus]

³⁶ Ibid

³⁷ KOM(2006)212 galutinis

Konstruktivaus dialogo neįmanoma pasiekti per vieną dieną. Lygiai kaip ir neįmanoma išlaikyti tokio dialogo vien tik Europos Sąjungos institucijų ir (arba) Briuselio iniciatyva. Dialogas turi vykti vietos bendruomenės lygmeniu, o valstybės narės turėtų jį remti ir jame dalyvauti³⁸. Svarstymo periodas parodė, kad piliečiai turi mažai žinių ir minimaliai domisi Europos Sąjungos institucijų veikla, tuo tarpu jie viliasi, jog vykdoma politika turės gerų rezultatų. Šiuo atžvilgiu piliečiai būtinai turi būti įtraukti į sprendimų priėmimo procesą ir į jų išsakytas pastabas ir pasiūlytas iniciatyvas turi būti atsižvelgta (uždavinys, kaip tai galima būtų padaryti, tenka Komisijai). Ataskaitoje teigiama, kad Komisija ir toliau tęs 13 D plano veiksmų ir, esant poreikiui, yra pasiruošusi imtis naujų.

Šios išvados siejasi su antruoju komunikatu „*Piliečių darbotvarkė. Siekiant rezultatų Europai*“, kuris taip pat buvo skirtas 2006 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybai. Komunikate pateikiama apie dvylika konkrečių pasiūlymų, kurie orientuoti piliečių naudai. Siekdama pateisinti piliečių lūkesčius ir susigrąžinti jų tikėjimą bei paramą Europos projektui bei suvokdama, kad piliečių nuomonė yra nutolusi, Europos Sąjunga visą savo dėmesį nukreipė į piliečiams skirtą naujos politikos darbotvarkę.

2006 m. birželio 15-16 d. Europos Vadovų Taryba išreiškė padėką Komisijai už indėlį svarstymo periodu D plano kontekste ir pažymėjo, kad Europos Sąjungos įsipareigojimas tapti demokratiškesne, skaidresne ir efektyvesne niekur nedings pasibaigus svarstymo periodui ir kad dialogas su piliečiais reikalauja atitinkamų priemonių ir atsidavimo³⁹.

2006 m. lapkričio 29 d. buvo patvirtintas Komisijos pirmininko pavaduotojos Margot Wallström informacinis pranešimas Komisijai „*D planas – Platesni ir išsamesni debatai apie Europą*“⁴⁰. Pranešime įvertinamas D plano įgyvendinimas, išskiriami keli veiksmai, į kuriuos turėtų būti kreipiamas didesnis dėmesys ir pateikiamos išvados. Komisija liko įsipareigojusi ir toliau įgyvendinti visus trylika D plane nurodytų veiksmų, tačiau atkreipė dėmesį į šiuos prioritetinius veiksmus:

- Parama Europos viešosioms sferoms ir piliečių prieigos prie jų didinimas;
- Parama vykstantiems debatams valstybėse narėse ir dialogo užtikrinimas su pilietine visuomene ir nacionaliniais parlamentais;
- Finansinė parama nacionalinėms ir regioninėms pilietinės visuomenės iniciatyvoms, susitelkiant į jaunimą ir moteris;
- Pakartotinė Eurobarometro apklausa dėl Europos Sąjungos ateities 2007 m.;
- Internetinių debatų viešinimas.

³⁸ Komunikatas „Svarstymo laikotarpis ir D planas (KOM(2006)212 galutinis)

³⁹ Europos Vadovų Tarybos (2006 m. birželio 15-16 d.) pirmininkaujančios valstybės narės išvados [interaktyvus]

⁴⁰ SEC(2006) 1553

Komisija ir toliau įsipareigojo dėti savo pastangas, tuo pačiu remdama ir ragindama Europos Sąjungai pirmininkaujančias šalis, valstybes nares ir kitas Europos Sąjungos institucijas užmegzti dialogą su piliečiais.

Iš vienos pusės, iniciatyva skatinti viešuosius debatus yra ypatingai svarbi ir yra būtent tai, ko reikia Europos Sąjungai šiuo metu, kadangi per referendumus ir ypatingai jiems pasibaigus trūko geros komunikacijos ir informacijos apie Konstituciją, nebuvo imtasi priemonių, siekiant paaiškinti, kodėl piliečiai turėtų balsuoti už Konstituciją. Iš kitos pusės, viešųjų debatų skatinimas ir piliečių priartinimas prie Europos Sąjungos nebuvo kažkas naujo, nes deklaracija dėl Europos ateities taip pat ragino didesnius debatus apie Europos Sąjungos ateitį. Taigi Europos Sąjunga neišnaudojusi puikios galimybės paskatinti debatus prieš referendumus, išsikėlė sau tikslą intensyviau klausytis piliečių, kurie neigiamai balsavę referendumų metu, parodė, kad nėra patenkinti esamu Europos Sąjungos valdymu. Siekiant, kad planas D netaptų atmetiniu, jis būti suprantamas ir įgyvendinamas kaip efektyvi politinė kampanija⁴¹.

Baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos

2006 m. vasario 1 d. buvo priimtas Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „*Baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos*“⁴². Tai trečiasis per septynis mėnesius priimtas Barozo Komisijos dokumentas komunikacijos klausimais.

Komisijos Baltosios knygos – tai dokumentai, kuriuose yra suformuluoti praktinių veiksmų ar net teisės aktų projektų pasiūlymai. Dažnai, bet ne visada, baltosios knygos leidžiamos po žaliosiose knygose pradėtų konsultacijų proceso. Šio tipo dokumentai vadinami parengiamaisiais, nes skatina priimti sprendimus. Baltosios knygos pagrindu Komisija gali parengti teisės aktų pasiūlymus – reglamentus, direktyvas, programas ir kt. Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos atveju žaliosios knygos nereikėjo, nes pačia baltąja knyga buvo pradėtos konsultacijos ir pateikiami pasiūlymai dėl įvairių suinteresuotųjų šalių bendrų veiksmų.

Komisijos pirmininko pavaduotoja Margot Wallström, pristatydamą baltąją knygą, pasakė: „Komunikacija visų pirma yra susijusi su demokratija. Gyventojai turi teisę žinoti, kokių veiksmų Europos Sąjunga imasi ir kokia jos prasmė. Lygiai taip pat gyventojai turi teisę visapusiškai dalyvauti Europos projekte. Visuomenės informavimas nėra vien Briuselio reikalas. Europos Sąjungos institucijos ir valstybės narės dabar privalo kartu dėti pastangas. Europos Sąjunga subrendo kaip politinis projektas, bet dar nerado vietos žmonių širdyse ir mintyse. Baltoji knyga – tai Komisijos

⁴¹DE CLERCK-SACHSSE, Julia. The paradox of European Democracy – reflections on a “Plan D” for the EU. [interaktyvus]

⁴²KOM(2006) 35 galutinis

pasiūlymas, kaip spręsti šiuos uždavinius ir sukurti Europos Sąjungos komunikacijos politikos pamatus“⁴³.

Taigi šios baltosios knygos tikslas labai konkretus – ja neklausiama piliečių nuomonės apie Europos Sąjungą, bet klausiama, kaip būtų galima pagerinti žmonių ir Europos Sąjungos politikų bendravimą. Joje taip pat žiūrima į tolimesnę perspektyvą, neapsiribojant vien tik laikotarpiu iki naujos Europos Sąjungos sutarties parengimo, bet daugeliui metų ir dešimtmečių į priekį. Pažymėtina tai, kad šios baltosios knygos tikslai yra kur kas didesni nei 2005 m. liepos mėn. priimto Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų plano, kuriame apsiribota apibrėžtais Komisijos veiksmais. Taigi Komisija prieš parengdama naują teisės aktą komunikacijos srityje, paskelbė šią baltąją knygą, kviesdama visuomenę pateikti savo nuomones bei siūlymus, į kuriuos vėliau bus atsižvelgta.

Baltąją knygą visi dalyviai yra kviečiami siūlyti idėjas dėl bendro darbo, kuriuo būtų siekiama sumažinti atotrūkį. Šio darbo rezultatas – toliaregiška visuomenės diskusijas Europoje skatinanti geresnės komunikacijos programa⁴⁴.

Europos piliečiai ir kitos suinteresuotos šalys savo nuomones buvo pakviestos pateikti per specialiai tam sukurtą daugiakalbį tinklalapį arba paštu, o Europos institucijos tai galėjo padaryti įprastais instituciniais kanalais. Konsultavimosi laikotarpiui buvo numatyta šeši mėnesiai.

2006 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo nuomonę šiuo klausimu išreiškė 2006 m. gruodžio 16 d. Toliau darbe bus analizuojamos pagrindinės baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos dalys, kartu pristatant ir institucijų pareikštas nuomones.

Komunikacija – atskira Europos Sąjungos politikos sritis

Pirmojoje baltosios knygos dalyje pateikiama Komisijos įsivaizduojama Europos Sąjungos komunikacijos politikos forma ir tikslai. Pripažįstama, kad komunikacija pastaraisiais metais yra tikrai „Briuselio reikalas“, vien tik informuojant piliečius, tačiau neįsiklausant į jų nuomones. Komunikacija tarp institucijų taip pat nėra pakankama atotrūkiui sumažinti. Visa tai įvertinusi, Komisija pasiūlė naują požiūrį, paremtą šiais kartiniais principais:

- Vienpusės komunikacijos pakeitimas dialogu;
- Orientuotos į institucijas komunikacijos pakeitimas komunikacija, kuri būtų orientuota į piliečius;
- Metodo, grindžiamo komunikacija iš Briuselio, pakeitimas decentralizuotu metodu.

43 Pranešimas spaudai. Komisijos baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos Diskusijos apie Europą įtraukiant piliečius. [interaktyvus]

⁴⁴ Komisijos baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos. KOM(2006) 35

Taigi komunikacijai su piliečiais turi būti skiriamas ypatingas dėmesys, garantuojant visapusiškos informacijos teikimą piliečiams bet kurios politikos srities klausimais bei įsiklausymą į jų nuomones. Atsižvelgiant į komunikacijos svarbą demokratiname procese, ji turėtų tapti savarankiška politikos sritimi, tarnaujančia piliečiams.

Europos Parlamentas savo rezoliucijoje dėl baltosios knygos pritarė Komisijai paversti komunikacijos politiką nepriklausoma politika, turinčia savo turinį, tačiau pabrėžė, kad nurodytais principais nėra nieko konkrečiai paaiškinama, todėl pasiūlė patikslinti, kaip Komisija ketina atsižvelgti į piliečių nuomonę.

Europos viešosios sferos plėtojimas

Baltojoje knygoje akcentuojama, kad šiuo metu nėra tinkamos Europos viešosios sferos, kurioje vyktų europinės svarbos klausimų diskusijos ir europinis politinis gyvenimas, todėl natūralu, kad piliečių tarpe pastebimas nusivylimas politika. Didžioji dalis europinių klausimų suvokiami per nacionalinę prizmę. To priežastys yra įvairios – visų pirma, tai kalbos barjeras, aiškaus diskusijų forumo nebuvimas. Kadangi daugelis klausimų yra sprendžiami europiniame lygmenyje, suprantama, jog piliečiai jaučiasi atitolę nuo sprendimų priėmimų, kuomet jie neturi plačių galimybių įtakoti priimamus sprendimus. Komisijos nuomone, valstybių narių valdžios institucijos turi skatinti viešąsias diskusijas, praturtinant jas europiniais klausimais, informuojant piliečius apie Europos Sąjungos vykdomą politiką ir jos poveikį.

Europos Parlamentas, ragindamas Komisiją remti Europos viešosios erdvės kūrimą, atkreipė dėmesį į nacionalinių ir regioninių laikraščių ir televizijos svarbą informuojant piliečius apie europinius reikalus. Jo nuomone, Europos komunikacijos politikos tikslas turėtų būti valstybinių ir Europos Sąjungos masto diskusijų susiejimas, o ne atskiros komunikacijos sferos kūrimas.

Antrojoje baltosios knygos dalyje yra nustatytos penkios bendrų veiksmų sritys, kurios ir bus toliau analizuojamos darbe.

Bendrų principų apibrėžimas

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje teigiama:

„11 straipsnis (Saviraiškos ir informacijos laisvė)

1. Kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo įsitikinimus, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijoms nekliudant ir nepaisant valstybių sienų.

2. Turi būti gerbiama žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas.“

Būtent šios teisės ir laisvės, kurios yra būtinos demokratijai, turėtų būti esminės, apibrėžiant Europos komunikacijos politiką ir bendruosius jos principus.

Baltojoje knygoje išskiriami trys principai, kuriais turėtų remtis komunikacija :

- Įtraukimas. Tai daugiakalbės aktualios informacijos piliečiams prieinamais / patogiais kanalais suteikimas.

- Įvairovė. Tai maksimalus atsižvelgimas į įvairiapuses nuomones, vykdant Europos komunikacijos politiką.
- Dalyvavimas. Galimybių suteikimas piliečiams išreikšti savo nuomonę, būti išklausytiems ir užmegzti dialogą su sprendimų priėmėjais.

Esminis Komisijos pasiūlymas šioje veiksmų srityje, kuris vėliau sulaukė prieštarų vertinimų, buvo Europos komunikacijos chartijos arba Europos elgsenos komunikacijos srityje kodekso sukūrimas. Tai būtų laisva valia priiimamas įsipareigojimas, kuriame nurodomi tam tikri principai, kurių reikėtų laikytis, vykdant komunikacijos veiklą europiniais klausimais. Tokiu būdu būtų suburtos visos suinteresuotos šalys ir užtikrintas Europos Sąjungos komunikacijos politikos tarnavimas piliečiams. Nuomonių išsakymui dėl chartijos arba kodekso komunikacijos srityje priėmimo tikslingumo Komisija paskelbė specialų interneto forumą.

Europos Parlamentui pasiūlymas dėl elgsenos kodekso pasirodė nepriimtinas. Tai būtų netinkamas tikrosios teisinės bazės pakaitalas, juolab, kad Europos institucijos informacijos ir komunikacijos srityje neturi teisinės bazės Bendrijos ataskaitoms, dėl ko Komisiją būtų galima kaltinti kišimusi ne į savo reikalus arba netgi propaganda.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas taipogi nepritarė papildomos chartijos ar elgsenos kodekso sukūrimui. Jau anksčiau komitetas buvo išsakęs savo nuomonę šiuo klausimu, ragindamas Komisiją išspręsti teisinio pagrindo nebuvimo klausimą, kuris nulėmė nemenką neoficialių priemonių skaičių ir apskritai nesuderintą požiūrį. Jo nuomone, bendrųjų principų, kurie ir taip yra minimi pagrindiniuose tekstuose, deklaravimas nesukurtų pridėtinės vertės, be to, tokios priemonės gali būti laikomos ribojančiomis ir prilygintos „bandymui manipuliuoti diskusija arba užgniaužti euroskeptikų idėjas“⁴⁵. Pažymėtina, kad pritarus tokiam kodeksui atsakomybė tektų visiems baltojoje knygoje išvardintiems dalyviams, nors tai iš tikrųjų yra valstybių narių vyriausybių atsakomybė.

Kita vertus, skirtingos Europos Sąjungos valdymo sistemos dalys – skirtingos institucijos europiniame lygmenyje, valstybės narės, regioninės ir vietinės valdžios – visos dalinasi bendrą pareigą komunikuoti su piliečiais, todėl bendrų standartų nustatymas Europos Sąjungos komunikacijos srityje yra prasmingas⁴⁶. Šiuo metu didžiąja dalimi Europos Sąjungos komunikacijos reikalais užsiima Europos Komisija ir tam tikra apimtimi Europos Parlamentas, tačiau tai neatspindi visų šalių tikrųjų pareigų, kadangi ir valstybės narės, ir Taryba turi įpareigojimus didinti informavimo apie Europos Sąjungos reikalus lygį, kuris šiuo metu nėra patenkinamas. Esant tokiai situacijai, svarstytinas aiškus įsipareigojimų ir užduočių nustatymas valstybėms narėms, informuojant piliečius apie Europos Sąjungos pasiekimus⁴⁷.

⁴⁵ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. OL C 309/115, 2006 12 16, p. 115-118

⁴⁶ Union of European Federalists. General comments on the White Paper.

⁴⁷ Ibid.

Piliečių vaidmens stiprinimas

Šioje srityje Komisija išskėlė tris pagrindinius uždavinius, kuriuos reikėtų vykdyti, siekiant sukurti kuo platesnes galimybes piliečiams gauti informaciją ir išreikšti savo nuomonę:

- Pilietinio ugdymo gerinimas. Pilietiniu ugdymu, kuris yra valstybių narių atsakomybė, turėtų būti siekiama ne tik tai suteikti žinių apie Europos Sąjungos politikos sritis, bet ir supažindinti su priemonėmis, kurių pagalba galima ieškoti informacijos bei ištraukti į diskusijas. Ypač aktualus neįgaliųjų, mažumų įtraukimas į viešąją sferą;

- Piliečių subūrimai. Europos Sąjungos programų (tokių kaip „Aktyvių piliečių Europa“, Erasmus, „Veiklus jaunimas“, „Kultūra“) pagalba galima naujai sutelkti piliečius dialogui;

- Piliečių ir viešųjų institucijų tarpusavio ryšių gerinimas. Būtina ir toliau siekti, kad institucijos (ne vien europiniame, bet ir nacionaliniame, regioniniame ir vietiniame lygmenyse) būtų skaidresnės, atviresnės ir labiau prieinamos. Daugiakalbystė yra vienas iš esminių šios srities bruožų.

Europos Komisija siūlo suburti šioje srityje dirbančius mokytojus, sukuriant tinklą ar programą ar visiškai naują struktūrą gerosios patirties apie pilietinį mokymą apsikeitimui ir naujų įgūdžių ugdymui; valstybės narės galėtų tradicines bibliotekas pakeisti elektroniniu būdu susietomis bibliotekomis; Europos Sąjungos institucijos galėtų papildyti savo tinklalapius forumais, peržiūrėti Komisijos konsultavimosi standartus, tobulinti savo lankytojų programas ir rengti bendras diskusijas.

Europos Parlamento nuomone, Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika turi remtis principu, jog informacija turi ieškoti piliečių, o ne piliečiai turi ieškoti informacijos, todėl Europos institucijų uždavinys – surasti tinkamiausius būdus perduoti tą informaciją, tokiu būdu piliečius įtraukiant į Europos projektą ir susiejant save su juo. Taip pat buvo pažymėtas Komisijos ir Europos Parlamento informacijos biurų valstybėse narėse vaidmuo, siūlant peržiūrėti jų veiklą, siekiant jų aktyvumo, efektyvumo ir mažesnės biurokratijos. Parlamento nuomone, valstybių narių parlamentai turėtų labiau prižiūrėti vyriausybių atliekamą darbą Taryboje ir pasistengti kuo giliau domėtis Europos teisėkūra ankstyvuosiuose sprendimų priėmimo etapuose⁴⁸.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ypatingai pritarė pilietinio ugdymo gerinimui, tačiau pastebėjo, kad Europos institucijos rizikuoja dvigubai visų pirma apkaltinimu kišantis į suverenių vyriausybių reikalus, antra, jos gali netiesiogiai prisiimti joms nepriklausančią atsakomybę. Bet kokiu atveju pageidautina, kad ugdymo programose būtų kreipiamas atitinkamas dėmesys Europos Sąjungai. Komiteto nuomone, diskusijos turėtų būti decentralizuojamos – jos turėtų vykti nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis⁴⁹.

⁴⁸ Europos Parlamento 2006 m. lapkričio 16 d. rezoliucija dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. [interaktyvus]

⁴⁹ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. OL C 309/115, 2006 12 16, p. 115-118

Bendradarbiavimas su žiniasklaida ir naudojimas naujomis technologijomis

Kaip pritraukti žiniasklaidą į informacijos apie Europą sklaidą yra vienas iš aktualiausių klausimų Europos komunikacijos politikoje, kadangi europiniams sprendimams nėra skiriama pakankamai dėmesio. Komisija išskiria šiuos tikslus:

- Suteikti Europai žmogišką veidą. Informacija turėtų kiek įmanoma būti pateikiama per „žmogiškąją“ prizmę, taip ji būtų lengviau įsisąmoninama.
- Šalies, regionų ir vietos lygmuo. Siekiant, kad Europos įvykiai būtų aptarti šiuose lygmenyse, būtinas didesnis šalies ir vietos politikų bei institucijų įsipareigojimas bei Europos Sąjungos institucijų dalyvavimas.
- Naujų technologijų potencialo panaudojimas. Informacijos ir ryšių technologijų atveria naujus būdus, kuriuos galima išnaudoti informuojant piliečius, skatinant juos įsitraukti į įvairias diskusijas ir pan.

Europos Komisija ragina visas viešąsias įstaigas Europoje teikti žiniasklaidai informaciją, užmegzti su ja glaudesnius ryšius ir sąsajas bei išnaudoti naujų technologijų teikiamas galimybes. Pačios Europos Sąjungos institucijos taip pat turėtų apsirūpinti komunikacijos priemonėmis ir pajėgumais, tuo tikslu siūloma atnaujinti „Europe by Satellite“ ir apmokyti Europos ir nacionalinių institucijų pareigūnus pagal Europos viešosios komunikacijos mokymo programą. Be to, Europos Sąjungos institucijos drauge su žiniasklaidos priemonių atstovais turėtų aptarti informacijos pateikimo būdus.

Europos Parlamentas savo rezoliucijoje dėl Baltosios knygos dėl komunikacijos politikos pabrėžia žiniasklaidos, kaip nuomonės formuotojos, tarpininkės ir idėjų skleidėjos piliečiams svarbą, taip pat ragina Komisiją įkurti žurnalistikos fondą, kuris remtų projektus, kuriuose įvairių valstybių narių žurnalistai europines tematikas perkeltų į įvairias lokalias situacijas. Rezoliucijoje akcentuojama būtinybė surasti būdus, kaip į komunikacijos politiką kiek įmanoma aktyviau įtraukti valstybinę, regioninę ir vietos žiniasklaidą. Be to, būtų tikslinga sudaryti geresnes darbo sąlygas žurnalistams Europos institucijose, apmokyti informacijos srities specialistus.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pritarė šios veiksmų srities priemonėms, tačiau pabrėžė, kad televizijai daugumai tebėra pirminis informacijos šaltinis, taigi būtina į tai atsižvelgti. Komitetas, kaip ir Parlamentas, atkreipė dėmesį, būtina su piliečiais bendrauti jiems suprantama kalba.

Visuomenės nuomonės analizė

Suvokdama Europos viešosios nuomonės svarbą bei įvertindama jos įvairiapusiškumą bei sudėtingumą, Europos Komisija pasiruošusi įdėti dar daugiau pastangų viešosios nuomonės analizei. Viena iš pagrindinių priemonių – tai Eurobarometro apžvalgos, žinomos nemažai daliai europiečių kaip didelės Europos duomenų bazės, reguliariai stebinčios viešąją nuomonę visoje Europos

Sajungoje. Komisija siūlo apsvarstyti naujus Europos institucijų ir valstybių narių bendradarbiavimo būdus: įkurti naują viešosios nuomonės tyrimų nacionalinių ekspertų tinklą, kuris galėtų padėti keistis gerąja praktika ir siekti mokslo darbuotojų sąveikos, ir sukurti nepriklausomą Europos viešosios nuomonės stebėjimo tarnybą, analizuojančią viešosios nuomonės tendencijas. Be to, Europos Sąjungos institucijos turėtų glaudžiau bendradarbiauti, vykdydamos Eurobarometro tyrimus.

Europos Parlamentas reaguodamas į pasiūlymą įsteigti Europos viešosios nuomonės stebėjimo tarnybą, pirma siūlo labiau koordinuotai naudoti esamus duomenis ir išteklius, siekiant optimizuoti naudą; taip pat ragina Eurobarometro personalą atlikti specialų nuomonės tyrimą, siekiant nustatyti esamą Europos Sąjungos informuotumą, atsižvelgiant į jų kilmę, socialinę ir profesinę kategoriją bei politinę orientaciją⁵⁰.

Tuo tarpu Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pritaria esminėms šios veiksmų srities nuostatoms ir pabrėžia, kad Komisija turėtų glaudžiau bendradarbiauti ir siekti sinergijos su nacionalinėmis nuomonių apklausas vykdančiomis organizacijomis. Komitetas taip pat pažymėjo, kad jis galėtų būti Komisijos išnaudojamas kaip viena iš galimybių visuomenės nuomonėms skelbti⁵¹.

Bendradarbiavimas

Į Europos viešosios sferos formavimą vienareikšmiškai turi įsitraukti visos suinteresuotosios šalys – tai valstybės narės, Europos Sąjungos, vietos ir regionų savivaldos institucijos, politinės partijos ir pilietinės visuomeninės organizacijos. Kiekviena iš šių šalių vienais ar kitais būdais, skatinant bendras diskusijas, organizuojant forumus, informuojant visuomenę Europos klausimais, gali prisidėti prie viešosios sferos formavimo⁵².

Europos Parlamentas paprašė Komisijos parengti konkrečius komunikacijos politikos įgyvendinimo pasiūlymus, įvertinant jų finansinį ir teisinį poveikį, pabrėžė, kad reikia ypatingos koordinacijos kiekvienos institucijos komunikacijos politikos srityse, kadangi piliečiai Europos Sąjungą mato kaip vientisą darinį⁵³.

Europos Komisija, suvokdama Europos komunikacijos politikai tenkančią uždavinį – „palengvinti keitimąsi nuomonėmis, mokymosi procesą ir dialogą“⁵⁴, baltojoje knygoje dėl Europos komunikacijos politikos pristatė galimus būdus ir priemones šiam uždaviniui įgyvendinti ir tuo pačiu pakvietė visas suinteresuotąsias šalis išsakyti savo nuomones. 2006 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba pabrėžė, kad Komisijai tenka ypatinga funkcija – kurti išsamią veiksmų sistemą ir koordinuoti visų partnerių prisiimtą veiklą.

⁵⁰ Europos Parlamento 2006 m. lapkričio 16 d. rezoliucija dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. [interaktyvus]

⁵¹ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. OL C 309/115, 2006 12 16, p. 115-118

⁵² Komisijos baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos. KOM(2006) 35

⁵³ Europos Parlamento 2006 m. lapkričio 16 d. rezoliucija dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. [interaktyvus]

⁵⁴ Komisijos baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos. KOM(2006) 35

Tolesni veiksmai

2007 m. Komisijos teisėkūros ir darbo programoje tarp strateginių Komisijos iniciatyvų yra numatyti tolesni veiksmai Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos atžvilgiu. Pagrindinis numatomo priimti teisinės galios neturinčio teisės akto tikslas – nustatyti prioritetines praktines priemones, kurių turės imtis Europos Sąjungos institucijos, valstybės narės ir pilietinė visuomenė, įgyvendindamos Komisijos siekį užmegzti glaudesnę ryšį su piliečiais ir sutvirtinti demokratinius Europos projekto pamatus, įskaitant Europos viešosios sferos plėtojimą. Siūlomi Komisijos veiksmai bus pagrįsti Baltojoje knygoje pateiktais pasiūlymais, taip pat surengtų viešų konsultacijų ir suinteresuotų šalių konferencijų rezultatais. Kaip pažymima, dėmesys bus skiriamas bendrų komunikacijos teisių principų nustatymui, galių suteikimui piliečiams (pilietiniam ugdymui), žiniasklaidai ir bendradarbiavimo su ja stiprinimui, tobulesniems viešosios nuomonės analizavimo ir supratimo metodams ir kuo stipresnei partnerystei su instituciniais partneriais valstybėse narėse, siekiant, jog nacionalinėse politinėse diskusijose būtų atsižvelgiama į Europos Sąjungos kontekstą⁵⁵.

1.4 EK komunikacijos generalinis direktoratas

Šiuo metu už institucinius santykius ir komunikacijos strategiją yra atsakinga Europos Komisijos narė, Komisijos pirmininko pavaduotoja Margot Wallström. Prieš tai buvusios Prodžio Komisijos kadencijos laikotarpiu atsakomybė už komunikaciją ir informaciją buvo padalinta įvairiems generaliniams direktoratom. Atsakomybė už komunikaciją bendrinei publikai priklausė Spaudos generaliniam direktoratui, įsteigtam 2001 m. Komisaras Antonio Vitorino, visų pirma, būdamas atsakingas už teisingumą ir vidaus reikalus, kaip papildomą pareigą prisiėmė atsakomybę už informacijos reikalus. Spaudos atstovų tarnyba priklausė Komisijos pirmininko Prodžio kompetencijai. Tikrai nuo 2004 m. komunikacija tapo atskiru Komisarų portfeliu, kuomet buvo įsteigta nauja pareigybė, kurios kompetencijai priklausė atsakomybė už institucinius santykius ir komunikacijos strategiją. Dar prieš priimant šį sprendimą, jis buvo vertinamas kaip neigiamas dalykas⁵⁶, pagrindinėmis to priežastimis nurodant neįvykdomumą, patikimumo stoką ir tai įvardinant, kaip vien dėl akių vykdomą priemonę, egzistuojant galimybei, kad visuomenė tai gali vertinti kaip propagandą⁵⁷.

⁵⁵ 2007 m. Komisijos teisėkūros ir darbo programa. KOM(2006) 629 galutinis

⁵⁶ Can EU hear me. How to get the EU's message out. [interaktyvus]

⁵⁷ Ibid. 2004 m. vasarą atliktos apklausos metu išreikštos 20 aukščiausio rango politikų, žurnalistų ir nuomonių formuotojų nuomonės.

Už institucinius santykius ir komunikacijos strategiją atsakingos Europos Komisijos narės, Komisijos pirmininko pavaduotojos Margot Wallström ir Komisijos Pirmininko Žozė Barozo valdžios įtakoje yra Europos Komisijos Komunikacijos generalinis direktoratas.

Komunikacijos generalinio direktorato **misija**:

- Informuoti žiniasklaidą ir piliečius apie Komisijos veiklą ir pranešti apie jos politikos sričių ir veiksmų tikslus ir uždavinius;

- Informuoti Komisiją apie nuomonių raidą valstybėse narėse.

Vykdydamas savo misiją, Komunikacijos generalinis direktoratas:

- Koordinuoja valstybėse narėse esančių Komisijos atstovybių veiklą;

- Centralizuoja visus kontaktus su žiniasklaida;

- Siekia užtikrinti vieningą Komisijos požiūrį komunikacijos ir informacijos srityje. Tai apima bendravimą su Komisijos generaliniais direktoratais ir tarnybomis, kurie turi informacijos skyrius, atsakingus už sektorinę informaciją. Generaliniai direktoratai, atsakingi už išorės santykius, teikia informaciją trečiųjų šalių piliečiams, įskaitant informaciją bendrinei šalių kandidačių publikai.

Komunikacijos generalinio direktorato sudėtyje yra keturi direktoratai, kurie yra atsakingi už strateginį planavimą, atstovybes ir informacinius tinklus, komunikacijos priemonės ir resursus, taip pat svarbu pažymėti, kad Spaudos atstovų tarnyba įeina į Komunikacijos generalinio direktorato sudėtį. Išanalizavus šio generalinio direktorato struktūrą, pagrindinius uždavinius ir funkcijas, matome, kad šis Europos Komisijos padalinys, be to, kad yra oficialus Europos Komisijos balsas, palaikantis ryšius su žiniasklaida, yra atsakingas už komunikacijos planavimą, tarpinstitucinių ryšių palaikymą, komunikacijos tyrimus ir analizę, taip pat už svarbiausių Komisijos komunikacijos priemonių, tokių kaip audiovizualinė tarnyba, Europa tinklalapis, Komisijos atstovybės valstybėse narėse, koordinavimą.

Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų planas, patvirtintas 2005 m. liepos 20 d., yra pagrindinis dokumentas, kuriuo remiantis Komunikacijos generalinis direktoratas vykdo jam priskirtas funkcijas ir sprendžia iškeltus uždavinius. Būtent šiuo veiksmų planu siekiama įgyvendinti naują požiūrį į komunikaciją, kuris yra paremtas išklausymu, komunikavimu ir tikslu pasiekti kiekvieną pilietį. Veiksmų plane atskirame skyriuje išskiriamas naujo vaidmens Komunikacijos generaliniam direktoratui suteikimas. Siekiant pabrėžti naują požiūrį į komunikaciją, Spaudos ir komunikacijos generalinį direktoratą buvo nuspręsta pervadinti į Komunikacijos generalinį direktoratą, pritaikant naują valdymo struktūrą ir misiją ir įvardinant Komunikacijos generalinio direktorato vaidmenį stiprinant efektyvią komunikaciją Komisijoje. Taigi Komunikacijos generaliniam direktoratui buvo suteikta nauja strateginė funkcija, įgyvendinama planavimo ir koordinavimo komandos, kuri yra atsakinga už komunikacijos darbotvarkės paruošimą, gaunant indėlį iš visų generalinių direktoratų ir Komunikacijos generalinio direktorato padalinių. Komunikacijos

vadybininkai yra atsakingi už įvairių komunikacijos planų, paruoštų atsižvelgiant į komunikacijos darbotvarkę, koordinavimą ir parengimą. Komunikacijos planai apima veiklas įvairiose srityse, pvz. spaudos konferencijos, renginiai ir kt. Veiksmų plane taip pat buvo numatyta tyrimų ir analizės funkcija, kuri yra svarbi siekiant geriau įsiklausyti į piliečius, identifikuoti tikslines auditorijas ir geriau pritaikyti siunčiamus pranešimus, perduodamus tinkamiausiomis komunikacijos priemonėmis. Tyrimų funkcija atliekama analizuojant pirminius Eurobarometro ir kitų apklausų duomenis, taip pat Komisijos atstovybių surinktą informaciją. Atlikti tyrimai ypatingai svarbūs atrenkant komunikacijos prioritetus ir ruošiant komunikacijos darbotvarkes. Komunikacijos generaliniam direktoratui taip pat buvo priskirta vertinimo funkcija, skirta komunikacijos veiklų poveikiui nustatyti.

Pažymėtina, kad baltojoje knygoje dėl Europos komunikacijos politikos buvo numatyta, jog Komunikacijos generalinio direktorato pareigūnai suburs laikiną darbo grupę, kuri kontroliuos konsultacijų procesą

Atsižvelgdama į Europos Sąjungos ir jos piliečių atotrūkį, Komisija 2001–2004 m. priėmė tris komunikatus informacijos ir komunikacijos srityje. Šie komunikatai iš esmės pagerino institucijų ir valstybių narių ryšius bei bendradarbiavimą. Tačiau vien to neužteko – atlikti viešosios nuomonės apklausų rezultatai ir toliau rodė, jog Europos Sąjunga yra vis dar nutolusi nuo piliečių, kurie nelinkę prisijungti prie Europos projekto ir jame dalyvauti. 2005 metai pasireiškė nauju požiūriu į komunikaciją. Barozo Komisija, paskelbusi komunikaciją vienu iš savo kadencijos strateginių prioritetų, pradėjo vykdyti svarbias iniciatyvas komunikacijos srityje. Pirmiausia, ji priėmė vidaus veiksmų planą, skirtą pačios Komisijos vidinės komunikacijos stiprinimui, tokiu būdu užtikrinant efektyvesnį informavimą apie Europos Sąjungos veiklą. Vėliau ji paskelbė baltąją knygą dėl Europos komunikacijos politikos, kurioje nagrinėjami galimi Europos Sąjungos institucijų bendradarbiavimo su valstybių narių visų lygių valdžia ir pilietine visuomene būdai komunikacijos srityje. Komisija, siekdama įtraukti visas susijusias šalis, tuo pačiu pakvietė visas suinteresuotąsias šalis išsakyti savo nuomones. Kitas svarbus Komisijos priimtas dokumentas – tai planas D, kuriuo siekiama skatinti diskusijas apie Europos Sąjungos demokratines institucijas ir jos piliečių santykius. Europos Sąjungos komunikacijos strategijos įgyvendinimo procese didžiausias vaidmuo tenka Europos Komisijos komunikacijos generaliniam direktoratui, kurio misija keitėsi kartu su Europos Sąjungos komunikacijos strategijos kūrimu.

2. EK KOMUNIKACIJOS GENERALINIO DIREKTORATO ĮGYVENDINAMOS ES KOMUNIKACIJOS STRATEGIJOS PRIEMONĖS

Komisijos komunikacijos generalinio direktorato misija yra piliečių ir žiniasklaidos informavimas apie Komisijos veiklą, akcentuojant jos vykdomos politikos tikslus ir uždavinius. Pažymėtina, kad nuolat atnaujinant ir gerinant Europos Sąjungos komunikacijos strategiją, pagal joje keliamus tikslus ir uždavinius keitėsi Komisijos komunikacijos generalinio direktorato veikla ir jos pobūdis. Taigi šioje darbo dalyje, siekiant įvertinti Komisijos komunikacijos generalinio direktorato veiklą, atskleidžiamos jo įgyvendinamos Europos Sąjungos komunikacijos strategijos priemonės.

2.1 Europe Direct

Europe Direct informacinis centras – tai vertinga priemonė, padedanti atsakyti į piliečių klausimus apie Europos Sąjungą ir teikianti patarimus įvairiais klausimais. Į bendro pobūdžio klausimus ši tarnyba gali atsakyti iš karto, o norintiems detalesnės informacijos nurodomas tinkamiausias Europos Sąjungos, regiono ar vietos informacijos šaltinis.

Europe Direct teikia:

- bendrą informaciją Europos Sąjungos klausimais visomis oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis;
- atsakymus į klausimus apie Europos Sąjungos politiką;
- praktinę informaciją įvairiausiomis temomis, pavyzdžiui, kaip gauti leidimą gyventi, kaip siekti kvalifikacijos pripažinimo, kaip pateikti skundą dėl nesaugių produktų ir pan.;
- nuorodas į atitinkamus šaltinius arba organizacijų, su kuriomis norima susisiekti, kontaktinius duomenis;
- patarimus, kaip išspręsti praktines problemas, iškilusias Europoje naudojantis piliečio teisėmis bei galimybėmis;
- galimybę nemokamai gauti tam tikrus Europos Sąjungos leidinius.

Į Europe Direct informacinį centrą galima kreiptis vienu iš šių būdų: skambinant nemokamu telefono numeriu (00 800 6 7 8 9 10 11) iš 27 valstybių narių, skambinant įprastu telefono numeriu (+32 2 299 96 96) iš bet kurios pasaulio šalies už joje taikomą mokestį, siunčiant klausimus elektroniniu paštu, naudojantis interaktyviu laiku teikiama internetinės pagalbos paslauga, skirta Europa tinklalapio lankytojams, kuri suteikia galimybę pradėti individualų naršymo seansą su

operatoriumi ir iš karto gauti atsakymą į klausimą. Į tarnybą galima kreiptis visomis 23 oficialiomis Europos Sąjungos kalbomis. Kreipiantis telefonu, skambutis automatiškai peradresuojamas operatoriui, kalbančiam šaliai, iš kurios skambinama, kalba. Elektroninį laišką taip pat galima siųsti visomis 23 oficialiomis kalbomis. Tikrai internetinės pagalbos tarnybos paslaugos teikiamos anglų ir prancūzų kalbomis.

Europe Direct tinklalapyje pateikiama statistika rodo, kad atsakymai į 90 proc. telefoninių užklausų pateikiami iš karto, kai tuo tarpu į 95 proc. užklausų elektroniniu paštu atsakoma per 3 darbo dienas. Jei informacinio centro darbuotojai patys negali atsakyti į pateiktą klausimą, jie kreipiasi į kitas Komisijos tarnybas ar kitų institucijų ekspertus, tokiu atveju taikomos elgesio kodekso normos ir į klausimą atsakoma ne ilgiau kaip per 3 savaites. Į klausimus, užduodamus internetinės pagalbos tarnybai, atsakoma iš karto, kadangi ši ryšio priemonė yra interaktyvi (individualus interneto seansas), nebent klausimai reikalauja gilesnio tyrimo.

Komunikacijos generalinio direktorato užsakyta atliktoje Europe Direct vertinimo ataskaitoje teigiama, kad bendras užklausų skaičius nuo 2003 metų iki 2005 metų išaugo 130 proc.⁵⁸. Didžioji dalis piliečių, pasinaudojusių Europe Direct paslauga, ją įvertino labai gerai – jie buvo patenkinti gautais atsakymais ir bendru aptarnavimu. Pagrindiniais šios paslaugos privalumais respondentai įvardino prieigos patogumą ir suteikiamų atsakymų greitį ir kokybę.

1 lentelė

Europe Direct užklausų skaičius (2003-2005)

Metai	Skambučiai	El. Laiškai	Internetinė pagalbos paslauga	VISO
2003	1995.42	2093.33	119.83	4207.58
2004	3422.50	2751.25	481.00	6654.75
2005	5320.63	3652.50	724.88	9698.00

Šaltinis: Europe Direct tinklalapis

Be centrinio Europe Direct informacijos centro, visoje Europos Sąjungoje veikia apie 390 Europe Direct tinklui priklausančių informacijos centrų. Šie centrai veikia kaip sąsaja tarp piliečių ir Europos Sąjungos vietos lygmeniu. Europe Direct informacijos centrų misija yra teikti informaciją ir konsultacijas europiniais reikalais, domėtis, kokie klausimai rūpi piliečiams, skatinti vietinius ir regioninius debatus, padėti Europos institucijoms platinti informaciją, pritaikytą vietos ir regioninėms reikmėms.

⁵⁸ Europe Direct Evaluation – Final Report. [interaktyvus]

Įvertinus vis didėjanti Europe Direct paslaugos naudotojų skaičių ir bendrą pasitenkinimą ja, galima teigti, jog ši priemonė yra svarbi Europos Sąjungos komunikacijos strategijos dalis. Europe Direct patenkina piliečių informacijos poreikius besivystančios Europos Sąjungos politikos kontekste. Siekiant išnaudoti šios paslaugos potencialą, tikslinga didinti jos žinomumą įvairiomis priemonėmis. Be to, Europe Direct gali būti naudinga, siekiant sužinoti, kokios politikos sritys labiausia domina piliečius.

2.2 Europa tinklalapis

Europa (<http://europa.eu/>) yra Europos Sąjungos portalas, kuriame galima rasti informacijos apie Europos Sąjungos tikslus, politikos sritis ir institucinę sandarą. Šio portalo tikslas – suteikti prieigą prie visų Europos Sąjungos institucijų ir jų įgyvendinamos veiklos. Europa portalas buvo paskelbtas 1995 metų vasario mėn. G7 ministrų informacinės visuomenės konferencijos proga. Nors tinklalapis iš pradžių buvo skirtas išskirtinai minėtam susitikimui, tačiau greitai išsiplėtė ir Komisija nusprendė paversti jį naudingą informacijos resursu.

Europos Komisija 2001 m. birželio 6 d. komunikate „Link e-Komisijos. Europa antra karta“, įvertinusi Europa tinklalapio sėkmę, jo populiarumą pasaulyje, išskėlė tris tikslus, kurie turėtų būti įgyvendinti artimiausiu metu:

- Informacinės paslaugos, suteikiančios visiems lengvą prieigą prie nuolat atnaujinamos, patogios vartotojui ir daugiakalbės informacijos, pritaikytos prie vartotojų poreikių;
- Interaktyvios komunikacijos paslaugos, leidžiančios piliečiams pasisakyti dėl įvairių politikos sričių atviro, tiesioginio dialogo su Komisijos administracija metu;
- Pavedimo paslaugos, suteikiančios piliečiams elektroninę prieigą prie visų pagrindinių Europos Sąjungos pavedimo formų (pirkimai, finansinės operacijos, įdarbinimas ir kt.)

Taigi per paskutinius penketą metų Europa tinklalapis buvo pastoviai tobulinamas, siekiant didesnio vartotojų pasitenkinimo.

Europa tinklalapio sandara:

- Pagrindinė informacija piliečiams, suskirstyta į tris temas – „Atraskite ES“, „Gyvenimas ES“, „Dialogas su ES“. Pagal šias sritis vartotojas yra nukreipiamas į tinklalapius, kuriuose galima surasti aiškią informaciją apie Europos Sąjungą, pvz. ketinant studijuoti, dirbti arba gyventi Europos Sąjungoje. Taip pat yra suteikiama tiesioginio bendravimo galimybė.

- Europos Sąjungos naujienos ir einamieji klausimai. Pateikiama naujausia informacija apie Europos Sąjungos renginius, nuorodos į išsamesnę informaciją bei svarbiausių spaudos pranešimų antraštės;

– Tiesioginė prieiga prie Europos Sąjungos veiklos sričių, institucijų, dokumentų ir paslaugų. Kiekvienai veiklos sričiai yra sukurtas atskiras mini-portalas, kuriame galima rasti informaciją apie pagrindinius dokumentus, institucijas ir veiklą.

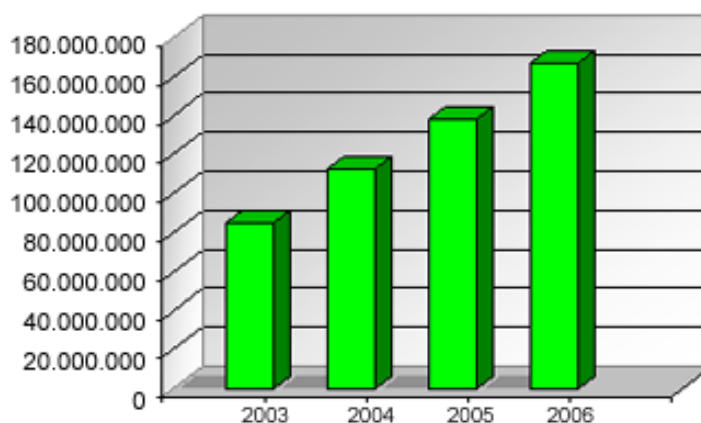
– Paieškos funkcija leidžia atlikti paiešką pagal pagrindinius žodžius. Greitųjų nuorodų sekcijoje viešinami svarbiausi renginiai, kampanijos ir programos.

Europa portalas yra administruojamas Europos Komisijos, bendradarbiaujant su kitomis Europos institucijomis. Tarpinstitucinis Redaktorių komitetas yra atsakingas už internete pateikiamos medžiagos nuoseklumą ir jos stebėseną. Komunikacijos generalinis direktoratas yra atsakingas už bendrą Europa tinklalapio koordinavimą, vystymą ir kasdieninių funkcijų atlikimą Komisijoje ribose. Jis glaudžiai dirba su Generaliniu Sekretoriatu, Informatikos direktoratu ir Leidinių biuru.

Visi teisės aktai ir politinės svarbos dokumentai yra pateikiami 23 oficialiomis kalbomis. Bendrinė informacija pateikiama 11 naujų kalbų, iškart kai ji yra išverčiama. Informacija, kuri yra neatidėliotina, nėra pateikiama visomis oficialiomis kalbomis. Specializuota informacija (techninė informacija, kalbos, kvietimai teikti pasiūlymus) ir aktualiausios naujienos (spaudos pranešimai, įvykiai) nebūtinai pateikiami visomis kalbomis. Kalbų pasirinkimas priklauso nuo tikslinės auditorijos.

Grafikas

Apsilankymų Europa tinklalapyje skaičius per metus

Šaltinis: Europa tinklalapis www.europa.eu

2 lentelė

Apsilankymų Europa tinklalapyje skaičius per metus

Mėnuo	Apsilankymų skaičius	Lankytojų skaičius ³
Vasaris 2006	13.983.963	7.364.468
Kovas 2006	17.103.743	9.006.770
Balandis 2006	13.631.751	7.504.529
Gegužė 2006	15.800.567	8.316.410

Mėnuo	Apsilankymų skaičius	Lankytojų skaičius ³
Birželis 2006	13.047.810	6.494.099
Liepa 2006	10.862.209	5.442.342
Rugpjūtis 2006	10.863.973	5.415.637
Rugsėjis 2006	12.843.353	6.753.184
Spalis 2006	15.168.138	7.995.230
Lapkritis 2006	15.944.612	8.533.765
Gruodis 2006	13.052.152	7.134.634
Sausis 2007	17.543.635	9.360.790
Vasaris 2007	15.811.263	8.495.256

Šaltinis: Europa tinklalapis www.europa.eu

Per mėnesį Europa tinklalapyje apsilankančių 8 milijonų lankytojų skaičius yra pakankamas pagrindas, rodantis šios informacijos priemonės efektyvumą lyginant su kitomis. Siekiant užtikrinti gerą tinklalapio struktūrą ir išvengti dalinio tekstų sutapimo, Komisijos veiksmų plane buvo numatytas Europa portalų redaktoriai, kuris turėjo reorganizuoti tinklalapį, išskiriant prioritetines temas, nustatant tikslines auditorijas, adaptuojant pranešimus ir daugiakalbiškumą tam tikru lygiu. Tuo pačiu buvo pabrėžtas naujausių technologinių naujovių naudojimas, ypatingai sustiprinant paieškos mechanizmą.

2.3 Audiovizualinės priemonės

Europos Komisijos prerogatyvoje esančias audiovizualines programas ir veiksmus galima suskirstyti į tris pagrindines sritis:

- Audiovizualinė tarnyba, įskaitant „Europe by Satellite“ tarnybą;
- Bendros audiovizualinės laidos;
- Euronews.

Audiovizualinė tarnyba

Europos Komisijos audiovizualinė tarnyba teikia informaciją, pritaikytą žiniasklaidos profesionalams. Tai gali būti fotografijos, video arba garsinė informacija apie Europos naujienas. Visa medžiaga, kuri yra nemokamai prieinama internetu arba „Europe by Satellite“, atitinka profesinius standartus. Ši tarnyba taip pat teikia pagalbą žurnalistams, norintiems nušviesti Europos Sąjungos įvykius. Europinės audiovizualinės medžiagos archyvai (nuo 1940 m.) taip pat yra prieinami.

Audiovizualinė tarnyba teikia nešališkas ir patikimas naujienų paslaugas transliuotojams, naujienų agentūroms, spaudai ir kiekvienam, siekiančiam platinti informaciją apie Europos Komisijos

ir kitų Europos Sąjungos institucijų veiklą. Tarnyba neruošia reportažų, komentarų ar kitos sumontuotos medžiagos, taigi visa jos teikiama medžiaga yra „neapdorota“.

Europos Sąjungos TV informacijos tarnyba „Europe by Satellite“ yra tarpinstitucinė priemonė, teikianti televizijos ir radijo stotims su Europos Sąjunga susijusią vaizdinę ir garsinę medžiagą 21 ir daugiau kalbų. „Europe by Satellite“ yra prieinama Europos kontinente, Šiaurės Afrikoje ir Viduriniuosiuose Rytuose.

„Europe by Satellite“ siūlo:

- tarpinstitucinį turinį, kylantį iš Komisijos, Parlamento, Tarybos, Europos centrinio banko ir kitų institucijų. Tarpinstitucinis redakcijos komitetas kas savaitinių susitikimų metu išskiria prioritetinius naujienų įvykius, suderina bendras operacijas, pasidalina ištekliais ir įgyta patirtimi.
- Tiesiogines įvykių, spaudos konferencijų, aptarimų, Europos Parlamento sesijų, ceremonijų transliacijas;
- Interaktyvius tiesioginius debatus Komisijos studijoje, su galimybe užduoti klausimus iš kitų vietovių telefonu;
- Video naujienas ir programas, sukurtas Komisijos tarnybų ar kitų institucijų, programas, sukurtas regioninių ir vietinių televizijos tinklų;
- „Europe by Satellite“ internetu, daugiau nei 21 kalba – unikali paslauga pasauliniame tinkle;
- TV ir radio failus, kuriuos galima parsisiųsti internetu, suteikiant galimybę Europos Sąjungą transliuotojams pasiekti iš bet kurios pasaulio vietos⁵⁹.

Audiovizualinė tarnyba – tai dar vienas būdas teikti europiečiams nepriklausomą informaciją, Europos Sąjungos klausimais. Tai svarbus informacijos išteklius toms žiniasklaidos priemonėms, kurios neturi akredituotų korespondentų Briuselyje, bet turi galimybę gauti naujausią audiovizualinę informaciją.

2005 m. atliktas nepriklausomas vertinimas parodė teigiamą audiovizualinės tarnybos darbo įvertinimą. Tyrimo metu buvo apklausti 172 žurnalistai iš plataus spektro žiniasklaidos, ypatingą dėmesį skiriant redaktoriams ir žurnalistams iš didesnių TV kanalų ir radijo stočių. Tyrimas parodė, kad „Europe by Satellite“ siūlomos paslaugos yra ypatingai dažnai naudojamos (81 proc. iš respondentų yra naudojęs šia paslauga). Maždaug 30 proc. nebuvo patenkinti nuotraukų kokybe. Žurnalistai buvo labai patenkinti teikiamų paslaugų technine kokybe, tačiau mažiau patenkinti pasirinkimu ir estetika. Bendrai žurnalistai pageidautų didesnio video, audio ir foto medžiagos pasirinkimo, daugiau tiesioginių programų ir anksčiau įspėjimo apie būsimus įvykius⁶⁰.

⁵⁹ Europe by Satellite. [interaktyvus]

⁶⁰ KURPAS, S.; DE CLERCK-SACHSSEE, J.; BRUGGEMANN, M. Informing European Citizens. [interaktyvus]

Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų plane buvo numatytas naujienų ir programų apsikeitimo klausimais bendradarbiavimas su tarptautinėmis transliuotojų asociacijomis, taip pat audiovizualinių produktų viešinimas, vystant stipresnį grafinį identitetą ir aktyviai dalyvaujant profesionalų konferencijose ir tarptautinėse mugėse. Komunikacijos generalinis direktoratas įsipareigojo kartu su transliuotojais išstudijuoti galimus Europos idėjos, vertybių ir naudos viešinimo būdus. Nuo 2005 metų, kaip vienas iš numatytų plano veiksmų, per „Europe by Satellite“ buvo pradėti transliuoti neformalūs susitikimai su Europos Sąjungos lyderiais, pilietine visuomene ir televizijos bei radijo žurnalistais. Taigi audiovizualinė tarnyba yra naudinga informacijos priemonė žurnalistams iš viso pasaulio, tokiu būdu ji prisideda prie Europos Sąjungos piliečių informavimo.

Bendros audiovizualinės laidos

Įgyvendindamas piliečių teisę gauti informaciją Europos klausimais, Komunikacijos generalinis direktoratas kiekvienais metais skelbia kvietimą teikti paraiškas, kurio metu transliuotojai gali teikti trijų formatų pasiūlymus – tai „Naujienos“, „Pagrindiniai įvykiai“ ir „Žurnalas“. Šių kvietimų tikslas – bendrai finansuoti įvairias radijo ir televizijos laidas. Laidų kūrėjai gali laisvai jungti pasiūlytus formatus ir juos derinti su savo reguliariomis programomis. 2005 m. bendrą audiovizualinių laidų kvietime teikti paraiškas buvo galima teikti pasiūlymus radijo laidoms bendrai finansuoti, tuo tarpu 2006 metų kvietime – radijo ir televizijos laidoms. Komunikacijos generalinio direktorato audiovizualinis skyrius bendrai planuoja bendras audiovizualines laidas, o kvietimus teikti paraiškas vietos lygiu tvarko Europos Komisijos atstovybės kiekvienoje valstybėje narėje, jos taip pat atsako už projektų valdymą.

2006 metų bendrą audiovizualinių laidų kvietimo teikti paraiškas bendrieji tikslai buvo:

- Prisidėti prie Europos viešosios erdvės kūrimo;
- Pagerinti prieigą prie naujausios informacijos apie Europos Sąjungos įvykius;
- Skatinti dialogą ir diskusijas;
- Skatinti sąveiką per susietas tinklavietes;
- Skatinti partnersčių kūrimą ir ryšių užmezgimą.

Laidų turinio prasme buvo iškelti tikslai nuolat teikti informaciją apie Europos Sąjungos įvykių aspektus (svarbius susitikimus, Romos sutarties penkiasdešimtmetį, teisėkūros procedūras), periodiškai rengti diskusijas, pvz. apie Europos Sąjungos ateitį ir jos plėtrą, sveikatos apsaugą, ekonomikos augimą ir pan., padėti suprasti Europos Sąjungos sprendimų įtaką piliečių gyvenimui.

Nuo 2003 metų nemaža lėšų suma yra skiriama įvairiems tyrimams ir apklausoms atlikti, siekiant identifikuoti visuomenės poreikius ir atitinkamai paskirstyti lėšas. Šie duomenys labai praverčia vertinant projektinius pasiūlymus ir atrenkant konkurencingiausius projektus.

Siekdamas išvengti koordinavimo tarp generalinių direktoratų trūkumo, kuris anksčiau buvo nemaža problema ir sąlygojo audiovizualinių veiklų dubliavimąsi, Išorinės komunikacijos tinklas organizuoja reguliarius susitikimus.

Kitas svarbus paminėtinas aspektas yra susijęs su informacijos veiklų finansuojamų Europos Komisijos, sutapatiniu su propaganda. Komisija bendrų audiovizualinių laidų veikloje yra kiek įmanoma atsiribojusi nuo projektų turinio. Komisija nereikalauja konkretaus laidų turinio, išskyrus anksčiau paminėtus formatus („Naujienos“, „Pagrindiniai įvykiai“ ir „Žurnalas“). Komisijos bendro finansavimo gavėjams yra garantuojama redakcinė nepriklausomybė, t.y. patys redaktoriai gali spręsti, koks bus žinių turinys, kokias žinias verta pranešti). Šią nepriklausomybę užtikrina Redakcijos chartija.

Taigi bendros audiovizualinės laidos atitinka Baltojoje knygoje išskeltus tikslus ir siekia kuo labiau pagerinti piliečių informavimą ir skatinti diskusijas Europos Sąjungos klausimais.

Euronews

Euronews yra Europos naujienų kanalas, transliuojantis pasaulio naujienų laidas europiniu aspektu. Transliacijos vykdomos septyniomis kalbomis – anglų, prancūzų, vokiečių, italų, portugalų, rusų ir ispanų. Veiklą pradėjęs 1993 metų sausio 1 d., kaip pirmasis daugiakalbis europinis naujienų kanalas, Euronews greitai išaugo iki pirmaujančio Europos naujienų kanalo. Euronews konsorciūmą sudaro 21 televizijos transliuotojas⁶¹.

Euronews transliuojama daugiau nei 189 mln. namų ūkių 121 šalyje antžeminiais siūstuvais, kabeliniais ir palydoviniais tinklais. Nuo 2004 metų Euronews užsibrėžė tikslą garantuoti transliacijas kitomis multimedijos platformomis, įskaitant ADSL, skaitmeninę žiniasklaidą ir skaitmeninę antžeminę televiziją. Euronews taip pat turi daugiakalbį tinklalapį (www.euronews.net), kuriame esančiame forume žiūrovai gali išreikšti vertinimus ir kritiką. Euronews tinklalapyje pateiktais duomenimis, Euronews aprėpia 168 mln. namų ūkių Europoje ir aplenkia CNN international (122 mln.), CNBC (122 mln.), BBC World (70 mln.).

Iki 2005 m. vasario mėn. Euronews kanalas buvo remiamas iš Komisijos biudžeto ir bendro finansavimo (50 proc.) projektų pagrindu. 2005 m. vasario 21 d. buvo pasirašyta penkerių metų paslaugų sutartis dėl informacinių programų apie Europos Sąjungą transliavimo septyniomis kalbomis 25 valstybėse narėse, šalyse kandidatėse ir trečiosiose valstybėse. Sutartyje nurodytas biudžetas sudaro 25 mln. eurų biudžetas (5 mln. metams). Sutartyje numatytos keturios programos:

- „Trumpos naujienos“ (kiekvieną dieną, europinės darbotvarkės pagrindiniai klausimai);
- „Naujienų perspektyva“ (pagrindinių naujienų paaiškinimai ir pamokomieji pristatymai);

⁶¹ Euronews. [interaktyvus]

- „Nuodugniau“ (debatai, interviu ir kt.);
- „Tiesiogiai“ (tiesioginės Europos Sąjungos įvykių, tokių kaip Europos Viršūnių Taryba, plenarinės Europos Parlamento sesijos, spaudos konferencijos, transliacijos).

Euronews programų metu pristatomi naujausi Europos Sąjungos politiniai ir instituciniai įvykiai, Europos Sąjungos institucijų vaidmuo ir politikos sritys, gyvenimas valstybėse narėse (ekonomika, visuomenė, kultūra ir kt.) ir kt.

Redakcijos chartija, kuri yra sudedamoji sutarties dalis, garantuoja informacijos nešališkumą ir Euronews redakcinę nepriklausomybę. Kiekvieną mėnesį vyksta Euronews žurnalistų susitikimai su atstovais iš Europos Parlamento, Europos Tarybos ir skirtingų Komisijos tarnybų, kurių metu žurnalistai informuojami apie institucijų darbotvarkes, kad galėtų iš anksto susiplanuoti tematiką. Galutinį sprendimą, kas bus transliuojama, priima Euronews. Taigi Komisija nustato tiksliai programų formatą, bet ne turinį. Euronews pagal sutartį pristato ataskaitas du kartus per mėnesį ir išsamią metinę ataskaitą. Tai užtikrina nuolatinę Komisijos atliekamą stebėseną⁶².

Kaip ir bendros audiovizualinės laidos, taip ir Euronews prisideda prie piliečių informavimo europiniais klausimais, be to suteikia pridėtinę vertę informuojant piliečius iš europinės perspektyvos, tai yra išskirtinis šios informavimo priemonės bruožas, kurio neturi nacionalinė ir regioninė žiniasklaida. Taigi Euronews turi ypatingą potencialą skatinti bendrą piliečių supratimą.

2.4 Eurobarometras

Eurobarometras – tai 1973 metais įkurta Komisijos tarnyba, tirianti ir analizuojanti viešosios nuomonės tendencijas Europos Sąjungos klausimais valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse. Tokiu būdu Europos Komisijai yra lengviau rengti teisės aktų projektus, priimti sprendimus ir įvertinti savo darbą⁶³.

Kiekvieno standartinio Eurobarometro tyrimo metu yra apklausiami 1000 gyventojų kiekvienoje valstybėje narėje (išskyrus Vokietiją, kurioje apklausiami 2000 gyventojų, Liuksemburge – 600, Jungtinėje Karalystėje – 1300, įskaitant 300 Šiaurės Airijoje). Standartinio Eurobarometro ataskaitos rengiamos dukart per metus.

Atskiri šalių kandidačių Eurobarometro tyrimai buvo pradėti vykdyti nuo 2001 metų spalio mėn. visose trylikoje šalių kandidačių. Šių tyrimų metodologija identiška standartiniam Eurobarometrui.

⁶² KURPAS, S.; DE CLERCK-SACHSSEE, J.; BRUGGEMANN, M. Informing European Citizens. [interaktyvus]

⁶³ Eurobarometer. [interaktyvus]

Specialios Eurobarometro ataskaitos yra paremtos gilesnėmis tematinėmis studijomis, kai tuo tarpu „Flash“ Eurobarometras – tai Komisijos ar kitų Europos Sąjungos institucijų užsakymu atliekami ad hoc tyrimai, vykdomi atliekant apibrėžtų tikslinių grupių telefoninę apklausą.

Eurobarometro biudžetas pastaraisiais metais žymiai išaugo, ypatingai 2003 metais, kuomet buvo atliktas ypatingai didelis apklausų skaičius (75 tyrimai, 105 ataskaitos), ir 2005 metais. Šis apklausų skaičiaus padidėjimas gali būti paaiškintas paties Eurobarometro padidėjimu ryšium su Europos Sąjungos plėtra – nuo 2004 metų Eurobarometras išsiplėtė į naujas valstybes nares. Padidėjęs apklausų skaičius 2005 metais gali būti paaiškinamas ir dėl prancūzų bei olandų Europos Sąjungos konstitucinės sutarties atmetimo referendumuose, dėl ko vėliau buvo atliekamos įvairios viešosios nuomonės apklausos, siekiant sužinoti neigiamų referendumų priežastis.

Baltojoje knygoje dėl Europos komunikacijos politikos yra pabrėžiama, kad yra dedamos nuolatinės pastangos Eurobarometro veiklos kokybei ir svarbai pagerinti, iš naujo vertinant metodiką ir tokiu būdu siekiant atsižvelgti į vis didėjančią poreikį plėsti Europos viešosios nuomonės pokyčių analizę. Kaip jau buvo aptarta pirmojoje darbo dalyje, Komisija baltojoje knygoje pasiūlė įkurti nepriklausomą Europos viešosios nuomonės stebėjimo tarnybą, kuri galėtų nustatyti ir nuodugniai analizuoti viešosios nuomonės tendencijas, ir sukurti naują nacionalinių ekspertų tinklą, padedantį keistis geriausia praktika ir siekti mokslo darbuotojų sąveikos visuose lygmenyse. Komisijos nuomone, Europos Sąjungos institucijos galėtų glaudžiau bendradarbiauti planuodamos Eurobarometro apklausas ir skleidamos jų rezultatus⁶⁴.

Augant visuomenės skepticizmui Europos Sąjungai, Eurobarometras tapo ypatingai svarbiu informacijos resursu, kurio pagalba galima sužinoti visuomenės nuomonę pagrindiniais politikos klausimais ir įvertinti nuomonių tendencijas.

2.5 Spausdinti leidiniai

Komunikacijos generalinis direktoratas leidžia dviejų rūšių leidinius. Serijos „Apie ES glaustai“ leidiniuose pateikiami trumpi, paprasti paaiškinimai apie tai, kas yra Europos Sąjunga, kaip ji veikia ir kaip funkcionuoja; svarbiausių dokumentų, kuriais grindžiama Europos Sąjunga, apžvalga; Europos žemėlapiai ir kiekvienos šalies aprašymai; naudinga informacija kiekvienam planuojančiam atostogas ir keliones; pagrindiniai statistiniai duomenys apie Europos Sąjungą; suprantami sudėtingų Europos Sąjungos posakių paaiškinimai. Kitos serijos „Kintanti Europa“ brošiūrose pateikiama bendro pobūdžio informacija apie Europos Sąjungos politikos kryptis ir veiklos sritis. Dažniausiai informaciją leidiniams rengia nepriklausomi žurnalistai, dirbantys pagal darbo sutartis. Kituose Europos Komisijos

⁶⁴ Komisijos baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos. KOM(2006) 35

padaliniuose bei Europos Sąjungos institucijose taip pat rengiama daug leidinių. Leidiniai yra platinami įvairiais kanalais – per Europos Komisijos atstovybes kiekvienoje valstybėje narėje, Europos Sąjungos informacijos centrus, mokyklas, bibliotekas. Vidutiniškai per metus yra išplatinama 1.1 mln. „ES glaustai“ serijos leidinių ir 700 tūkst. „Kintanti Europa“ brošiūrų. Papildomai visi leidiniai yra prieinami Europa tinklalapyje. Pažymėtina, kad be Komunikacijos generalinio direktorato, Europos Komisijos atstovybės ir kiti generaliniai direktoratai išleidžia didelį skaičių leidinių, pritaikytų nacionalinėms auditorijoms ir tam tikros srities auditorijoms.

Spausdinti leidiniai vis dar išlieka svarbiomis informacijos sklaidos priemonėmis šiame interneto amžiuje. Paprasti ir suprantami leidiniai yra skirti bendrinei publikai, siekiant jai paaiškinti, kas yra Europos Sąjunga ir kaip ji veikia, kai tuo tarpu specializuoti leidiniai suteikia nuodugnesnę informaciją tiems, kurie gilinasi į tam tikrą sritį. Pilietinės visuomenės ir Europos Sąjungos institucijų ekspertų teigimu, pastaraisiais metais spausdintų leidinių kokybė pagerėjo, turinio ir pristatymo prasme, jų teigimu vis dar egzistuoja didelė šių leidinių paklausa, kurią pakankamai sudėtinga apskaičiuoti⁶⁵. Nuo 2005 metų ypatingas dėmesys skiriamas siekiant pagerinti mokomąjį leidinių aspektą, orientuojant leidinius į jaunąją kartą.

Kita vertus, Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų plane yra numatyta įgyvendinti principą „kuo mažiau, tuo geriau“, siekiant išvengti perteklinių žemo poveikio leidinių, taip pat sukuriant sinergiją tarp skirtingų generalinių direktoratų ir užtikrinant, kad leidiniai yra pritaikyti vietiniams poreikiams, įskaitant suprantamą kalbą. Šiam tikslui įgyvendinti numatyta įsteigti leidinių redaktoriaus etatas.

2.6 Komisijos atstovybės valstybėse narėse

Europos Komisija 2001 m. komunikate dėl naujos bendradarbiavimo sistemos veikloje, susijusioje su Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politika, vienu pagrindinių tikslų išskėlė decentralizaciją informacijos ir komunikacijos srityje, pažymėdama, kad komunikacija turėtų būti adaptuota nacionalinių auditorijų poreikiams patenkinti. Naujasis Komisijos požiūris į komunikaciją remiasi principu, įtvirtintu Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų plane, „pasiekti kiekvieną pilietį“, pabrėžiant, kad gerai komunikacijai būtinas puikus vietinių auditorijų supratimas.

Dažniausiai Komisijos platinama informacija ne itin domina Europos Sąjungos piliečius, kadangi ji nėra pritaikyta prie vietinės auditorijos poreikių. Vietinių atstovybių valstybėse narėse

⁶⁵ KURPAS, S.; DE CLERCK-SACHSSEE, J.; BRUGGEMANN, M. Informing European Citizens. [interaktyvus]

stiprinimas galėtų padėti išspręsti šią kliūtį. Skyrus didesnius išteklius Komisijos atstovybėms, jos galėtų paskatinti dialogo užmezgimą su piliečiais tiek regioniniame, tiek vietiniame lygmenyje⁶⁶.

Europos Komisijos atstovybės, įsteigtos kiekvienoje valstybėje narėje, atstovauja Komisijos interesus. Pažymėtina, kad jos priklauso Komisijos komunikacijos generalinio direktorato sudėčiai.

Europos Komisijos atstovybių misija:

- *ryšiai su žiniasklaida* (Komisijos atstovybės informuoja žiniasklaidą apie įvykius ir procesus Europos Sąjungoje ir nuolat praneša apie Europos Komisijos darbą, rengia ir platina pranešimus spaudai, organizuoja spaudos konferencijas ir interviu žiniasklaidos atstovams);

- *komunikacija su visuomene* (Komisijos atstovybės organizuoja renginius, skirtus plačiajai visuomenei informuoti apie Europos Sąjungą ir skatinti diskusijas, dažnai pasitelkiant įvairius partnerius, t.y. Vyriausybę, nevyriausybinės organizacijas, akademines įstaigas, tuo pačiu palaikant ryšius su Europe Direct informacijos tinklo centrais);

- *sąveika su Europos Komisija* (atstovybės teikia informaciją visuomenei ir žiniasklaidai apie Europos Komisijos vykdomas programas ir projektus, jos veiklą ir informuoja Europos Komisiją apie įvykius valstybėse narėse).

Pažymėtina, kad anksčiau pagrindine Komisijos atstovybių užduotimi buvo vien tik ryšių su žiniasklaida palaikymas, tačiau, Komisijai pradėjus įgyvendinti naują požiūrį į komunikaciją, atstovybėms teko komunikavimo su piliečiais funkcija.

Taigi kaip matome nuo Komisijos atstovybių įgyvendinamos misijos iš esmės priklauso vieno iš strateginių Europos Sąjungos komunikacijos strategijos principų sėkmė – tikslas pasiekti kiekvieną pilietį. Kita vertus, Komisijos nacionalinių atstovybių bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis ir Europos Parlamento informaciniais biurais komunikacijos srityje yra taip pat labai svarbus šiame kontekste.

Komisijos atstovybės, įgyvendindamos 2005 m. priimtą Komisijos vidaus veiksmų planą, kuriame joms teko svarbus vaidmuo, visų pirma, turi ištirti nacionalines auditorijas, aiškiai apibrėždamos tikslines grupes, įskaitant žiniasklaidą, politinius lyderius, pilietinės visuomenės grupes, verslo atstovus ir kt. Taip pat jos turi nustatyti naujus įsiklausymo metodus, siekdamos geriau suprasti piliečių rūpesčius europiniais klausimais. Veiksmų plane numatyta, jog Komisijos atstovybės turėtų padidinti savo analitinį darbą, atlikdamos žiniasklaidos monitoringą ir kontaktų su nacionaline ir vietine valdžia bei suinteresuotomis šalimis, įskaitant pilietinę visuomenę, palaikymą. Taigi vienu iš Komisijos atstovybių prioritetų buvo nustatytas dalyvavimas Komisijos komunikacijos direktorato veikloje, atliekant tyrimus ir analizę⁶⁷.

⁶⁶ Tai buvo viena iš esminių 2007 m. kovo 1-2 d. Briuselyje vykusios konferencijos Europos Sąjungos komunikacijos tema išvadų.

⁶⁷ Action Plan to Improve Communicating Europe by the European Commission SEC(2005)0985

Veiksmų plane numatyta, jog Komisijos atstovybės turėtų veikti kaip spaudos atstovų tarnybos valstybėse narėse, palaikydamos ir stiprindamos kontaktus su regioninės, vietinės ir specializuotos žiniasklaidos atstovais, vadovaujant Spaudos atstovų tarnybai Briuselyje.

Siekiant priartinti piliečius prie Europos Sąjungos, kiekvienos Komisijos atstovybės prioritetu turėtų tapti komisarų vizitai valstybėse narėse, turintys maksimalų komunikacijos poveikį. Komisarai ir jų kabinetai yra įsipareigoję informuoti Komisijos atstovybes apie būsimus savo vizitus, tuo pačiu jas įtraukiant į šių vizitų planavimą ir organizavimą.

Geriausiai suprasdamos nacionalinius ypatumus, Komisijos atstovybės pritaiko komunikacijos planus pagal komunikacijos darbotvarkėje nustatytus prioritetus, apibrėždamos tikslinę auditoriją ir galimus perdavimo kanalus. Be to, jos pačios nusistato metodus komunikacijos veiksmų poveikio įvertinimui. Veiksmų plane Komisijos atstovybių komunikacijos veiksams buvo numatyta skirti metinį biudžetą, siekiant išnaudoti visišką jų autonomijos potencialą. Atitinkamai pagal skirtus resursus Komisijos atstovybės planuoja savo komunikacijos veiklas, pritaikytas nacionaliniams politiniams debatams. Pažymėtina, kad svarbus veiksnys komunikacijoje su piliečiais, kurio negalėtų įgyvendinti pati viena Komisija, yra vietinės kalbos naudojimas, platinant pranešimus ir skatinant politines diskusijas. Šiuo tikslu visose Komisijos atstovybėse dirba profesionalūs vertėjai.

2.7 Spaudos atstovų tarnyba

Spaudos atstovų tarnyba, dirbanti pagal Europos Komisijos Pirmininko politinius įgaliojimus, yra pagrindinė Komunikacijos generalinio direktorato sudedamoji dalis. Ši tarnyba yra atsakinga už žiniasklaidos informavimą apie Komisijos politinius prioritetus, Komisijos sprendimus ir politikos kryptis, taip pat ji sudaro naujienų darbotvarkes, skirtas ES korespondentams Briuselyje ir kitose vietose. Spaudos atstovų tarnyba – tai jungiamoji dalis tarp akredituotų žurnalistų iš vienos pusės ir komisarų, jų atitinkamų kabinetų ir generalinių direktoratų iš kitos pusės⁶⁸.

Taigi Spaudos atstovų tarnybos, kartu ir Komunikacijos generalinio direktorato, vaidmuo yra:

- Informuoti žurnalistus ir jiems paaiškinti apie ES politikos sritis ir Komisijos iniciatyvas;
- Rengti kasdieninius spaudos bryfingus (vidurdienį Komisijos spaudos centre);
- Organizuoti komisarų spaudos konferencijas, taip pat specialius pasitarimus aukšto rango pareigūnams;
- Paruošti ir išplatinti medžiagą spaudai (spaudos pranešimai, kt.) ir audiovizualinę medžiagą (nuotraukos, video, garsinė informacija);
- Vesti interviu ir dvišalius pasitarimus žurnalistams;

⁶⁸ BRUGEMANN, M.; DE CLERCK-SACHSSE, J.; KURPAS, S. Towards communication. [interaktyvus]

- Surengti interviu ir pasitarimus su komisarais ir kitais pareigūnais;
- Suteikti akreditaciją žurnalistams, televizijos komandoms ir fotografams;
- Informuoti nacionalinę ir regioninę žiniasklaidą valstybėse narėse Komisijos atstovybių pagalba;
- Koordinuoti informaciją internete (Europa tinklalapis ir Spaudos centras).

Spaudos atstovai specializuojausi konkrečiose politikos srityse ir yra tiesiogiai atsakingi pagrindiniam Komisijos spaudos atstovui. Spaudos atstovai palaiko nuolatinius ryšius su savo srities komisarais (ir jų kabinetais) ir glaudžiai bendradarbiauja su pareigūnais, dirbančiais atitinkamų generalinių direktoratų informacijos skyriuose. Atstovai iš generalinių direktoratų dažnai yra kviečiami dalyvauti spaudos bryfinguose, kuomet aptarinėjamas konkretus tos srities klausimas. Kiekvieną dieną visi spaudos atstovai susirenka aptarti skirtingas naujienų darbotvarkės temas, šis susitikimas organizuojamas kartu su Komisijos atstovybėmis visose valstybėse narėse video konferencijos pagalba. Spaudos atstovai taip pat dalyvauja Europos Parlamento, Ministrų Tarybos, Europos Viršūnių Tarybos ir kituose tarptautiniuose susitikimuose, kaip kad G7/G8. Spaudos atstovų tarnyba sudaro Komisijos naujienų darbotvarkės, kurias pristato Komisijos kabinetų vadovų susitikimuose, aptariant politinį planavimą.

Komisija nuo 2000 metų pastoviai tobulino savo komunikacijos veiklas, siekdama pagerinti ryšius su žiniasklaida. 2001 m. sukūrus Komisijos spaudos generalinį direktoratą ir inkorporavus Spaudos atstovų tarnybą į jo sudėtį, spaudos atstovams buvo suorganizuoti specialūs mokymo kursai, skirti komunikacijos uždaviniams atlikti. Tais pačiais metais buvo paskelbtas virtualus spaudos centras, kuris suteikė prieigą prie naujausios informacijos internete, taip pat buvo atnaujinta RAPID spaudos pranešimų duomenų bazė, veikianti nuo 1985 metų. Pažymėtina, kad Komunikacijos generalinis direktoratas organizuodavo seminarus, skirtus žurnalistų žinioms apie Europos Sąjungos darbą, jos politikos sritis pagerinti.

Komisijos komunikacijos su Europa gerinimo veiksmų plane numatyta, jog turėtų būti pagerinta spaudos pranešimų kokybė ir sumažintas jų kiekis, padidinus kokybės kontrolę. Taip pat turėtų būti pagerinta klaidingų kaltinimų paneigimo funkcija.

Spaudos atstovų tarnybos veikla, apimanti informacijos teikimą akredituotiems žurnalistams, yra labai svarbi, kadangi Komisijos sprendimai dažnai įtakoja kasdienį piliečių gyvenimą viena ar kita forma ir todėl žiniasklaidos pagalba ši informacija turi būti viešinama.

Prieiga prie informacijos apie Europos Sąjungą ir jos institucijas yra labai svarbi, ypatingai siekiant, jog žmonės galėtų jaustis tikrais Europos piliečiais. Komisijos komunikacijos generalinis direktoratas yra atsakingas už didžiąją dalį priemonių, kuriomis siekiama didinti piliečių informuotumą Europos Sąjungos klausimais. Bene plačiausiai naudojamos priemonės – tai Europa tinklalapis ir

spausdinti leidiniai, kurie suteikia galimybes piliečiams susipažinti su informacija apie Europos Sąjungos veiklą. Kitos priemonės naudojamos profesionalių žurnalistų darbe, kurie vėliau perduoda europines žinutes plačiajai publikai. Vienok, šios komunikacijos priemonės su laiku buvo tobulinamos, tačiau kyla klausimas, ar jos yra pakankamos komunikacijos deficitui Europos Sąjungoje išspręsti. Kita vertus, Komisija keičia savo požiūrį į komunikaciją, kurio esminiai principai yra įsiklausymas, komunikavimas ir tikslas pasiekti kiekvieną pilietį. Šiuo atžvilgiu didžiausias vaidmuo tenka Komisijos atstovybėms valstybėse narėse, kurios naująjį požiūrį į komunikaciją gali geriausia įgyvendinti.

IŠVADOS

Didžioji dalis politinių sprendimų, vienaip ar kitaip įtakojančių piliečių gyvenimą Europos Sąjungoje, priimami Europos lygmeniu. Europos Sąjungos piliečiai jaučiasi nutolę nuo sprendimų priėmimo proceso, Europos Sąjungos ir jos institucijų. Tai sąlygoja menkos piliečių žinios apie Europos Sąjungą, jos sandarą ir vykdomą veiklą.

Akivaizdu, jog Europos Sąjungos komunikacijos strategija piliečiams pirmiausia privalu parodyti, kokių privalumų kasdieniniame gyvenime suteikia priklausymas Europos Sąjungai, taip pat sužadinti pasididžiavimą, kad jie yra Europos piliečiai. Kita vertus, komunikacijos strategija svarbu skatinti piliečius aktyviai dalyvauti politikoje ir suteikti šiam dalyvavimui didesnę svarbą.

Europos Komisija ištisus metus stengiasi tobulinti Europos Sąjungos komunikacijos strategiją, ją nuolat atnauja ir keičia, siekdama sumažinti atotrūkį tarp Europos Sąjungos ir jos piliečių.

Šiuo metu pradedamas įgyvendinti naujas požiūris į komunikaciją, kuris atsispindi priimtuose Komisijos dokumentuose. Šis požiūris remiasi piliečių išiklausymu, komunikavimu su jais ir tikslu pasiekti kiekvieną pilietį.

Mano nuomone, Europos Sąjunga komunikaciją iš pat pradžių turi įtraukti į savo politikos formavimą, antraip egzistuojantis atotrūkis tarp Europos Sąjungos ir jos piliečių gali dar labiau padidėti, ypač jei Europos Sąjungos planai ir veiksmai nebus paremta tikslia ir veiksminga komunikacijos politika. Komunikacija, be kita ko, turi padėti užmegzti dialogą su piliečiais, juos atidžiai išklausyti ir su jais bendrauti.

Komisijos komunikacijos generalinis direktoratas didžiąja dalimi yra atsakingas už ES komunikacijos strategijos kūrimą ir įgyvendinimą. Jo kompetencijai priklauso visa eilė priemonių, informuojančių piliečius europiniais klausimais.

Taigi atskleidus Europos Sąjungos komunikacijos strategijos kūrimo esminius bruožus, jos tikslus ir Europos Komisijos komunikacijos generalinio direktorato veiklą, įgyvendinant šią strategiją, prieita prie šių išvadų:

- Siekiant sumažinti komunikacijos deficitą Europos Sąjungoje, reikalinga nuosekli komunikacijos strategija, kurios įgyvendinime išvien dalyvautų Europos Sąjungos institucijos, valstybių narių vyriausybės, vietos valdžia, pilietinės visuomeninės organizacijos ir visos suinteresuotos šalys – pati viena Europos Komisija nėra pajėgi pašalinti atotrūkio tarp Europos Sąjungos ir jos piliečių;
- EK Komunikacijos generalinio direktorato įgyvendinamos ES komunikacijos strategijos priemonės dalinai prisideda prie ES komunikacijos strategijos tikslų

įgyvendinimo, tačiau vien tik jų neužtenka, norint užtikrinti visapusišką piliečių informavimą, konsultavimąsi su jais bei jų dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose;

- Įgyvendinant vieną iš esminių Europos Sąjungos komunikacijos strategijos principų „pasiekti kiekvieną pilietį“, turėtų būti sustiprintas Komisijos atstovybių valstybėse narėse, kurios yra Komunikacijos generalinio direktorato dalis, vaidmuo.

BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

1. Action Plan to Improve Communicating Europe by the European Commission SEC(2005)0985
2. Bendrasis pranešimas apie Europos Sąjungos veiklą (2005 m.). [interaktyvus] [žiūrėta 2007-03-19] Prieiga per internetą <<http://europa.eu/generalreport>>
3. BRUGEMANN, M.; DE CLERCK-SACHSSE, J.; KURPAS, S. Towards communication. [ineraktyvus] Centre for European Policy Studies. [žiūrėta 2007-04-15] Prieiga per internetą <http://shop.ceps.be/BookDetail.php?item_id=1405>
4. Can EU hear me. How to get the EU's message out. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-02-10] Prieiga per internetą <www.gallup-europe.be/canEUhear/Can_EU_Hear_Me-FINAL-Report.pdf>
5. Commission communication on a new framework for cooperation on activities concerning the information and communication policy of the European Union (COM(2001) 354) final
6. Commission communication on an information and communication strategy for the European Union (COM(2002) 350)
7. Commission communication on implementing the information and communication strategy for the European Union (COM(2004) 196)
8. Eurobarometras 65. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-03-01] Prieiga per internetą <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb65/eb65_en.htm>
9. DE CLERCK-SACHSSE, Julia. The paradox of European Democracy – reflections on a “Plan D” for the EU. [interaktyvus] Centre for European Policy Studies. [žiūrėta 2007-02-11] Prieiga per internetą <http://www.ceps.be/Article.php?article_id=474>
10. Diskutuokime apie Europą! Interneto forume, kuriame diskutuojama apie Europos ateitį, apsilankyta milijoną kartą [interaktyvus] [žiūrėta 2007-02-19] Prieiga per internetą <<http://europa.eu/rapid/>>
11. Helsinki European Council Presidency Conclusions 10 and 11 December 1999 [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-16] Prieiga per internetą <<http://www.consilium.europa.eu>>
12. EU communication should go local. [ineraktyvus] [žiūrėta 2007-03-19] Prieiga per internetą. <<http://www.euractiv.com/en/agenda2004/conference-eu-communication-go-local/article-162304>>
13. Eurobarometras 66. . [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-27] Prieiga per internetą <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb66/eb66_en.htm>
14. Euronews. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-28] Prieiga per internetą <<http://www.euronews.net/>>
15. European Parliament resolution of 10 April 2003 on an information and communication strategy for the European Union. OJ C 64 E, 12.3.2004

16. European Parliament resolution of 13 March 2002 on the Commission communication on a new framework for cooperation on activities concerning the information and communication policy of the European Union. OJ C 47E, 27.2.2003
17. European Parliament resolution of 14 March 2001 on the information and communication strategy of the EU. OJ C 343, 5.12.2001, p.185;
18. Europe by Satellite. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-03-16] Prieiga per internetą <http://ec.europa.eu/avservices/ebs/welcome_en.cfm>
19. Europe Direct Evaluation – Final Report. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-03-16] Prieiga per internetą <<http://ec.europa.eu/europedirect>>
20. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. OL C 309/115, 2006 12 16
21. Europos Komisija pradeda vykdyti D planą –demokratija, dialogas ir diskusijos [interaktyvus] [žiūrėta 2007-03-19] Prieiga per internetą <<http://europa.eu/rapid>>
22. Europos Parlamento 2006 m. lapkričio 16 d. rezoliucija dėl Baltosios knygos dėl Europos komunikacijos politikos. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-03] Prieiga per internetą <www.europarl.europa.eu>
23. Europos Sąjungos valstybių narių valstybių ir vyriausybių vadovų deklaracija dėl sutarties dėl konstitucijos Europai ratifikavimo (2005 m. birželio 16-17 d. Europos Vadovų Taryba). [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-10] Prieiga per internetą <<http://www.consilium.europa.eu>>
24. Europos Vadovų Tarybos (2006 m. birželio 15-16 d.) pirmininkaujančios valstybės narės išvados. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-19] Prieiga per internetą <www.consilium.europa.eu>
25. General comments on the White Paper. [interaktyvus] Union of European Federalists. [žiūrėta 2007-04-12] Prieiga per internetą <<http://www.federaleurope.org>>
26. Klausyti, bendrauti, kreiptis į kiekvieną – naujas Komisijos požiūris į dialogą ir bendravimą su Europos piliečiais. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-13] Prieiga per internetą <<http://europa.eu/rapid/>>
27. Komisijos baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos. Diskusijos apie Europą įtraukiant piliečius. IP/06/103. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-15] Prieiga per internetą <<http://europa.eu/rapid/>>
28. Komisijos baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos KOM(2006) 35
29. Komisijos teisėkūros ir darbo programa 2007 m. KOM(2006) 629 galutinis
30. Komunikatas „Svarstymo laikotarpis ir D planas KOM(2006)212 galutinis
31. KURPAS, S.; DE CLERCK-SACHSSEE, J.; BRUGGEMANN, M. Informing European Citizens. [interaktyvus] Centre for European Policy Studies. [žiūrėta 2007-04-06] Prieiga per internetą <http://shop.ceps.be/BookDetail2.php?item_id=1406&>

32. KURPAS, S.; MEYER, C.; GIALOGLOU, K. After the European Elections, Before the Constitution Referenda. Can the EU Communicate Better? [interaktyvus] Centre for European Policy Studies. [žiūrėta 2007-04-07] Prieiga per internetą <http://shop.ceps.be/download.php?item_id=1140>
33. Laeken Declaration on the future of the European Union. Presidency conclusions. European Council meeting in Laeken 14 and 15 December 2001. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-10] Prieiga per internetą <<http://www.consilium.europa.eu>>
34. The European Constitution: post-referendum in Netherlands. Flash Eurobarometer 172. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-05-02] Prieiga per internetą <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_en.htm>
35. The European Constitution: post-referendum in France. Flash Eurobarometer 171. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-05-03] Prieiga per internetą <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/flash_arch_en.htm>
36. TIEL, Markus. National Public Spheres and the European Union communication strategy: between Utopianism and Non-utilisation. [interaktyvus] [žiūrėta 2007-04-19] Prieiga per internetą <<http://www6.miami.edu/eucenter/pubs.html>>

The Activities of the Directorate General of Communication in the Implementation of the EU Communication Strategy (summary)

Communication is an important part of the European Union democracy. European citizens have a right, as the intended beneficiaries of policy and as active participants in the democratic system, to impartial, objective and full information on the European Union in all official languages. Furthermore, the information that is being distributed should show citizens the specific advantages in their daily lives belonging to the European Union. However, the recent Eurobarometer results show that the citizens are not much aware of the European Union and its institutions and do not feel they have opportunities to express their opinion in the decision making.

The purpose of the master thesis is to reveal the main features of the European Union communication strategy and to assess the activities of the Directorate General of Communication in the implementation of this strategy. The main tasks of the master thesis are to describe the preconditions of the European Union communication strategy, its purposes and evolution, and to reveal the means of communication implemented by the Directorate General of Communication.

With the help of methods of descriptive and comparative analysis a conclusion was made that in order to remove the communication deficit, a comprehensive communication strategy is needed with the involvement of the institutions of the European Union, the governments of the Member States, local authorities, civil society organisations and all stakeholders. The European Commission is not capable to remove the gap which exists between the European Union and its citizens. Another conclusion was made that the means of the European Union communication strategy that are being implemented by the Directorate General of Communication partially contribute to the objectives stated in the European Union communication strategy. It should be added that they are not enough in order to ensure the full informing of the citizens and consultation as well as their participation in the decision making processes. While implementing one of the strategic principles of the European Union communication strategy “going local”, the role of the representations of the European Commission should be strengthened as they know the best the local audiences.